

4.
50
I. N. J.
DISSERTATIONE INAUGURALI
DE

PARI NEXU
CIVITATUM
IMPERIALIUM
CUM S. R. IMPERIO

Don denen Freyen-Reichs-Städten/
*INDULTU ILLUSTRIS ELECTORUM ORDINIS
IN ALMA TUBINGA*

PRÆSIDE

DN. GABRIELE SCHWEDERO,
J. U. D. SACRI CÆSAREI PALATII COMITE,
SERENISS. WURTEMBERGIÆ DUCIS CONSILIARIO,
PLACITORUM FEUDALIIUM ET JURIS PUBLICI
PROFESSORE ORDINARIO,

DOMINO PATRONO AC FAVTORE

SUMME COLENDO

PRO LICENTIA,

SUMMOS IN UTROQUE JURE HONORES CAPESSENDI

AD D. 5. MARTII ANNO MDCCXIV.

IN AULA NOVA.

DISSERET

DAVID WILHELM RAU, ULMENSIS.

TUBINGÆ, LITERIS HIOBI FRANCKII. MDCCXV.

VIRIS
PER-ILLUSTRIBUS PERQUAM
GENEROSIS, MAGNIFICIS, NOBILISSIMIS,
AMPLISSIMIS, CONSULTISSIMIS, PRUDENTISSIMIS,
ANTIQUISSIMA STEMMATUM PROSAPIA, GRAVITATE,
PIETATE, MAGNIFICOQUE MUNERUM SPLEN-
DORE OPPIDO QUAM CONSPICUIS,
DOMINIS

DUUM-VIRIS CON-
SULIBUS, PRÆTORIBUS,
SENATORIBUS ET MODE-
RATORIBUS,

LIBERARUM IMPERII
CIVITATUM

OMNIUM ET SINGULARUM
QUOTQUOT
EARUM IN ILLUSTRICIRCULO
SUEVICO
CONTINENTUR

DOMINIS SUI GRATIOSIS, PATRONIS
ET FAUTORIBUS MAXIMIS
DISSERTATIONEM HANC INAUGURALEM
EA QUA PAR EST SUBMISSIONE ET REVERENTIA
OFFERT ET DEDICAT.

AUTOR.

**PER-ILLUSTRES, PER QUAM GE-
NEROSI, MAGNIFICI, NOBILISSIMI,
AMPLISSIMI, CONSULTISSIMI, ATQUE
PRUDENTISSIMI**

**DOMINI GRATIOSI, PATRO-
NI AC FAUTORES MAXIMI.**

 Uanto magis illud Augusti tenen-
dum esset, eum virum bonum &
Civem esse, qui præsentem Reipu-
blicæ Statum mutari non vult, &
secundum Ciceronem in Oratione ad Qui-
rites contra Rullum, otii & concordia Pa-
trono convenit, defendere Statum Reipu-
blicæ, qui quocunque tempore sit, & quod

Livius Lib. XXXV. Histor: ait, optimum quemque præfenti Statu gaudere, eoque contentum esse; Eo minus hunc titulum merentur, quidam præcipue novatuerientium Scriptorum, qui, prout quisque studio vel potius odio partium trahitur, in scriptis suis vel in Sacratissimam Imperatoris Nostri Majestatem invehuntur, vel Illustrissimi Electoralis Collegii Splendorem averfantur, vel Reliquorum Serenissimorum Principum Potentiam allatrant, vel Imperialium Civitatum Libertatem invidioso supercilio aspiciunt, & in genere in eruendis & obtrudendis nævis Nostri Imperii nimium occupati sunt. Verum enim vero, quemadmodum forte negari nequit, Imperium Nostrum suis morbis laborare, ita hoc tanquam commune omnium regnorum malum deprehendimus, nec ullum eorum tam perfectam politiam gloriari potest, quam Philosophi de Utopica sua Republica prætendunt.

tendunt. Hinc concedendum istis Scrip-
toribus esset, si in recensitione malorum,
quæ Germaniam Nostram premunt, cum
voto felicioris mutationis subsisterent, cum
privatorum non sit, de rebus magnis & publi-
cis sua autoritate judicare, aut, si modo eru-
ditionem suam exercere vellent, si talia con-
silia & remedia suppeditarent, quæ quieti &
justitiæ in Legibus Imperii fundatæ magis
convenirent, quam illa, quæ Novissimus
Dissertator de Dispari Nexu Civitatum
Imperialium cum S. R. Imperio ex cogita-
vit, quando scilicet, ad restaurandas debili-
tatas Imperii vires, non aliam promptiorem
& magis sufficientem viam esse credidit,
quam suppressionem Civitatum Imperiali-
um. Hæc vero, cum omni Juri, immo & sa-
næ rationi contrariantur, Nexum Statuum
in imperio dissolvant, concordiam per tot
secula, tam difficulter & tam multo sanguine
comparatam, & in Instrumento Pacis stabi-
litam

litam tollant, & Legum Fundamentalium
strictissimum tenorem evertant, non parum
animum accenderunt, ut contra inimicum
istum, Libertatis communis aggressorem
hasce theses conscriberem, easque, eâ quâ par
est submissione **VOBIS VIRI PER-IL-
LUSTRES ATQUE MAGNIFICI**
offerrem. Insignis equidem audaciæ notam
vix effugerem, quod levidenses has paginas
Tot Tantisque Viris consecrare non eru-
bescam, quorum & Splendidissimos Natales
& Prudentiam consummatissimam, & im-
mensa alia merita omnes admirantur, ni-
si præclara, quâ undiquaque resplendetis, hu-
manitas, protectione sua politioribus oculis
eandem subduceret; Proinde eô majori fi-
duciâ Dissertationis meæ Sacrificium Tan-
tos Viros serena fronte accepturos spero,
quo ardentiori voto in eâdem id unice egi,
ut & boni Civis, & submissi Clientis justos
numeros explerem. Suscipite igitur **VIRI
PER-**

PER-ILLUSTRES ET NOBILISSI-
MI, qualescunq; hæcæ Libertatis Nostræ vin-
dicias, simulq; publicum Devotionis & Reve-
rentiæ **VOBIS** debitæ Testimonium, quo,
si non quid debuit, saltem quid potuit, mea
obedientia exponit. Id inde mihi satis gra-
tulabor, si exiguum hocce obsequiosissimi
animi pignus inæstimabilem **VESTRUM**
Favorem mihi Conciliare poterit. Summus
vero rerum arbiter **DEUS**, qui regna in sua
potestate habet, etiam Nostrum imperium
clementibus oculis aspiciat, in eoque Aure-
am Pacem, quam in limine formidinis & spei
exspectamus, restituat! Sacratissimam Im-
peratoris Nostrî **CAROLI VI.** Majesta-
tem providentia sua tueatur! Nobilissima
ejusdem membra, Principes & Status in pe-
renni felicitate & concordia conservet! Ci-
vitatum Imperialium Libertatem custodiat!
VOBIS autē, **VIRI PER-ILLUSTRES**
GENEROSIATQUE MAGNIFICI,
Divi-

Divinum idem Numen vires integerrimas
innumeros in annos largiatur, Confilia quæ
Prudentissima, quibus Civitatum Imperia-
lium Stirpiumque VESTRARUM Illu-
strum salutem stabilitis, ex optatissimo even-
tu semper secundet! Vivite, Valete, Fave-
te! Dabam Tubingæ d. 5. Martij 1714.

PER-ILLUSTRUM, GENEROSORUM
ATQUE MAGNIFICORUM VESTRORUM
NOMINUM

Submissâ & humillimâ reverentiâ

Devotissimus

DAVID WILHELM RAU,

Q. D. B. V.

PRÆFATIO.

SI nascimur Patriæ l. i. §. 15. ff de ven- Præfatio.
tre inpossess. mitt. Cives, & si Le-
gum Cultor imprimis id agere de-
bet, ut Jurisprudentiæ illam par-
tem sollicitius tractet, quæ Patriæ Jura, tam
Privata, quam Publica quodammodo, tan-
gere videtur; quanto magis ei incumbet Pa-
triam, ejusque jura ab injuriis aliorum vin-
dicare? Egomet certe, uti naturalem hanc
obligationem nullo non tempore præ oculis
habui, ita, ut rationem quandam ejus redde-
rem, nullatenus potui occasionem negligere,
quæ se obtulit, cum jam studiis Academicis
feliciter ad finem perductis & exantlatis con-
suetis Examinibus, Thema quoddam pro In-
augu-

augurali Dissertatione meditarer, forteque fortuna in *Disputationem* inciderim, quam *Joh. Phil. Heuss, Argentinensis, de Dispari Nexu Civitatum cum Imperio, von Reichs- und Freyen Reichs-Städten* / Halæ Venedorum pro Gradu edidit ac puplici juris fecit. In cujus perlectione, nescio, an magis miratus sim invidiam scribentis & livorem, quo erga Civitates Imperiales inflammatus est, an ex repetitione anilium fabularum affectatum novandi studium? Adeo enim *Civitatum Imperialium* Immedietatem, Libertatem, Status qualitatem, Jura & Privilegia pessumdare studet, ut solo hoc intuitu *Autor dictæ Dissertationis* omnem fidem historicam abnegare, Constitutiones & Leges Imperii in dubium vocare, Privilegia adimere, Consilia maligna & turbulenta suppeditare, & levi negotio res gravissimas expedire moliatur. Hoc institutum, quas laudes vel potius poenas mereatur, videre est in *Præf. Auræ Bullæ, in Instrum. Pacis art. V. §. 50.* & præcipue in *Capitulatione Gloriosissimi Nostri Imperatoris, CAROLIV. art. 2. fin.* Proinde non potuit non stomachum

chum commovere scriptum, directò contra fideles Imperii Status directum, & omni nisu discordiam inter Eos seminans. Hinc statim animum obfirmavi, Civitatum Imperialium, & sic etiam Patriæ dulcissimæ causam, quoad vires juveniles permittunt, agere, & publico hocce specimine eas ab iniquo isto & inimico rei civitatis judice liberare. Non equidem refutandi animo has paginas conscripsi, præcipue, cum latas *d. Autoris* digressiones de septem Populis Germaniæ, de Hala, Magdeburgo, Argentina, de Civitatibus Mixtis, Hanseaticis &c. insuper habeam, sed saltem PAREM NEXUM CIVITATUM IMPERIALIUM PER TRIA CAPITA I. CUM IMPERATORE. II. CUM IMPERIO III. INTER SE IPSAS ostendam, & ad ea, quæ *d. Author* sinistre asseruit, prout quæque causa postulabit, pro viribus respondebo. Antequam autem Discursum ipsum exordiamur, is error est recensendus, qui hactenus quosdam Publici Juris Doctores tenuit, & quo *d. Autor* totam suam Dissertationem exhaurit: *Nexum Imperii Civitatum non*

*omnibus eundem esse; sed alium atque alium. Sive: Civitates in Imperio esse vel Liberas, vel Imperiales. Qua firmata divisione factum est, ut, superfluo & otioso introducto discrimine, summa imis mixta sint, pessima rerum Juriumque perturbatione. Ita enim in Juribus Civitatum recensendis illos inter nimium & parum errare oportuit; Cum uni Civitati justo minus dederint, alteri nimium, nulli id, quod æqualitatis & Reipublicæ nostræ rationes exigunt. Scilicet, Jura omnibus Civitatibus communia, propria fecerunt Liberais, & contra denegaverunt Imperialibus, quæ ipsis una cum sic dictis Liberais competunt; Porro tantæ mixturæ, vel potius confusio-
nem, ut in quibus limitibus verè consistat, nemo hæcenus divinari potuerit; Nam, quam Civitatem in uno capite in numero Liberarum referunt, illa in alio Imperialis tantum audiet, & vice versa. Taceo, quod hæc differentia omni effectui careat, illum autem, quem d. Auctor venditat, nullum esse, sequentes paginae docebunt. Deus adjuvet institutum!*

CAPUT I.

D.E.

PARI NEXU CIVITATUM IMPERIALIUM CUM IMPERATORE,

§. I.

DE tempore, quando Civitates Im-^{De Origine Civitatum Imperialium} periales invaluerint, & Inmediatatem, Libertatem & Superioritatem Territorialem acquisiverint, res æque in obscuro est, ac dubia est & incerta origo Libertatis & Superioritatis Territorialis reliquorum Statuum, origo Collegii Electoralis, Capitulationem Cæsarearum, Electionis Regis Romani & aliorum negotiorum, de quorum ortu in Imperio Romano-Germanico Historici certant, & adhuc sub iudice lis est. Quæ enim paullatim irrepere solent, vix unquam percipiuntur, nec nisi conversione secuta sentiuntur: Mirum ergo non est, cum Civitates neque uno eodemque tempore, sed successive, citius aliæ, aliæ serius, neque uno momento, neque uno modo Libertatem & Status qualitatem nactæ fuerint, certum huius historiæ non posse definiri terminum, hanc autem incertitudinem nequicquam ad infringenda earum Jura obstare, eò magis firmiter sum persuasus, quanto minus quis sana ratione reliquorum Statuum Libertatem & Inmediatatem ex hoc capite in dubium vocaret, quod isti æque ac Civitates neque uno tempore, nec uno modo tales effecti fuerint; Proinde superfluum videri posset, de hac materia multas paginas replere; attamen cum non absque ratione jam in hoc passu suspectus nobis sit *Au-*
tor

107 d. *Dissert.* ideo nemo mihi vitio vertet, si breviter quidem, sincera tamen fide, sine ullo adulationis studio, historiam Nostri Imperii, præsertim in celebrioribus revolutionibus referam, & quantum Jura Imperialium Civitatum tangit, commemorem.

De Civitatibus sub Carolingis.

§. 2. De antiquiori quidem historia ante Carolum M. non sum sollicitus, præsertim cum isto ævo Germania Urbibus, nisi quæ forte ad Rhenum & Danubium extarunt, destituta fuerit, teste de antiquioribus & suis adhuc temporibus *Tacito de Moribus Germanor.* dum inquit: *nullas Germanorum populis Urbes habitari satis notum est, ne pati quidem inter se junctas ades: Colunt discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit. Vicos locant, non in nostrum morem connexis & coherentibus edificiis: suam quisque domum spatio circumdat, sive adversus casus ignis remedium, sive inscitiam edificandi;* de novioribus & Caroli M. ætati proximis idem probante *Conringio de Urbib. German. §. 27. sqq.* & præter multas fabulas Historici illorum temporum nihil habeant, quod pro certo & indubitato venditare queant, quam Germanos semper fuisse libertatis tenacissimos. Neque ætas Carolingorum magnam lucem in hoc puncto Juris Publici nobis præbet, cum in illa, prævalente statu Monarchico, civibus Imperii præter obedientiæ gloriâ, & de rebus ad Imperii summam pertinentibus in Comitibus cum Imperatore consultandi facultatem, parum relictum videatur; nulla enim tunc erat Ducum, Comitumve potestas, nisi quæ ipsis à Cæsaribus erat commissa, scilicet quatenus eorum fuere ministri & Præfecti, quod tamen officium ordinariè ad heredes se non extendebat, quamvis filii, quando se dignos exhibeant, qui succederent in locum Patris raro negligerentur, sed in officiis patrum confirmarentur, *Lehmann. in Chron. Spir. lib. 2. cap. 15. 16. Myler.*

Myler. in Archol. Ordin. Imp. cap. 7. §. 2. 3. cap. 8. §. 2. ita, cum & hæ concessiones pededentim in Jus hereditarium degenerarent, id ratione muneris, non Superioritatis territorialis intelligendum erit. De Civitatibus hujus ævi idem dicendum, quod de aliis urbibus, quæ Principi cuidam monarchicè regenti parent, scilicet, eas quidem Cæsari (non tamen & Imperio, ut hodie) immediate fuisse subjectas, & ita immediatas audire posse, sed revera præter alia municipia nihil peculiare habuisse. Languescente vero Carolingorum linea, cum conniventiâ & negligentia, vel potius debilitate ultimorum ex eâ Imperatorum potentiores eorum Ministri provincias sibi conceditas proprio Jure possidere, & in posteros transferre cœperint, quarundam, sed paucissimarum Civitatum conditio eatenus mutata est, ut ex Cæsareis factæ fuerint Ducales, id est, simul cum provinciis, in quibus sitæ erant, cesserint Ducibus, prout quisque unam alteramve regionem sibi vindicavit.

§. 3. Extincta cum Ludovico IV. quem alii Infan- *Post Carolin-*
gos. tem vocant, anno 911. vel 912. Caroli M. stirpe, Civitates maximè ad Rhenum sitæ pristinum statum retinere, reliquis in Ducum potestate permanentibus, quorum Historici præcipuè quinque numerant: 1. Conradum in Franconiâ, 2. Ottonem in Saxoniâ, 3. Arnolphum in Bajoariâ, 4. Burckardum in Sueviâ, & 5. Gisilbertum in Lotharingiâ. E quibus Conradus Rex factus, fratri Eberhardo, Comiti Franconiam concessit, Ottonem autem in Saxoniâ, excepit filius Henricus, ita namque *Luitprandus lib. 2. Histor. cap. 7. Sub quo (scil. Conrado) potentissimi Principes, Arnoldus in Bajoariâ, Burcardus in Sueviâ Everhardus Comes potentissimus in Franciâ Gisilbertus Dux in Lotharingiâ erant; quos inter Henricus Saxonum & Thuringorum*
Dux

Dux prepotens clarebat &c. Conf. Conring. Dissert. de Ducibus & Comitib. Imper. §. 10. seqq.

*Fabula de
Septem Popu-
lis Germaniæ
nam
neque un-
quam exite-
rum.*

§. 4. Fabulam ergo narrat, *Autor d. diff.* quando in
Cap. 5. tam multa & egregia verba de septem istis Populis,
Saxonia, Franconia, Suevia, Bojoaria, Thuringia, Van-
dia & Bohemia facit. De quatuor prioribus res clara est,
sed curex Thuringia separatum Ducatum efficiat, non vi-
deo, cum satis constet, Ottonem, Henricum & reliquos eo-
rum successores Thuringiam cum Saxoniâ possedisse, & de-
mum à Lothario Sax. Imp. huic Provinciæ Ludovici Barbatî
nepotem Ludovicum III. nomine Landgravii præfectum
fuisse, vid. ipsum *d. Autorem* Cap. 5. §. 14. forsan, quod
Henricus non qua Saxonum Dux, sed qua Princeps Thu-
ringorum hanc provinciam habuit, sed si hoc, quid de reli-
quis Ducibus erit dicendum, quorum cuilibet una plures
provinciæ paruerunt? Bohemiam & Vandiam verò perpe-
ram Germaniæ Provinciis adscribit: ratione Bohemiæ suffi-
ciat producere verba *Dissertationis sub Præsidio Dn. Joh. Petr.
Ludwigii Prof. Halens. de Henrici Aucupis Historia ancipiti
habita, in cujus* Cap. 10. §. 28. ita sonant formalia: *Haud
secus cum Bohemia est comparatum, quam non nulli (quo jure,
nunc non disquiram) Cardinalibus in Germania provinciis annu-
merant. Olim quidem totam regionem ab Henrico armorum vir-
tute subactam Germanicoque regno tributariam factam esse ab
omnibus fuit creditum, sed opportune monuit Bohuslaus
Balbinus, accuratus ac diligens Bohemicarum rerum scri-
ptor, Bohemiam tunc in partes fuisse scissam, nec uni, sed
pluribus Ducibus Principibusque subiectam, hinc Lucensis,
Mielcensis, Boleslaviensis, Cautrimensis mentionem frequentem
apud veteres fieri. De solo igitur Venceslao Pragensium Principe
intelligenda victoria est, quam à Bohemis Henricus reportavit &c.
sed quis à subiecto aut victo & tributario ad Statum Im-
perii*

perii argumentaretur? quam qualitatem longo post tempore Duces & Reges Bohemiæ obtinuere, & quæ ipsis in persona Josephi Gloriosissimæ memoriæ Imperatoris aliquot abhinc annis plenissime restituta fuit. Vandî & Slavi, quam miserè Imperium continuis irruptionibus inquietarint, historia testatur, & quam minitatus est ultimam cladem Henricus, intulit demum Otto M. qui, constituto ibi Marggravio, has provincias cum Imperio conjunxit, at ubi iste Septemvir nationis Germanicæ sive Dux Vandorum? Non enim isti Marggravii Duces Slavorum sive Vandorum, sed contra eos constituti fuerunt, hodiernum autem incrementum, quo claret Domus Brandenburgica, non uno momento statim cum primo Marggravio, sed successu temporum & demum sub Friderico II. invaluit. Lotharingiam autem à corpore Imperii Germanici per Carolum Simplicem Galliarum Regem conniventiam Giselberti ejusdem Ducis avulsam, fortissima manu Henrici Aucupis, accedente ipsius Caroli Simplicis Galliarum Regis cessione, ob sperata ab Henrico auxilia, si illis opus esset, ad componenda bella civilia in Gallia exorta, ad obsequium Germaniæ redactam esse, vel solius supra citati *Luitprandi* testimonium probat; Facili negotio hanc sententiam infinitis allegationibus scriptorum confirmarem, si operæ pretium esset, in re, adeo in sensus incurrente, ambagibus uti.

§. 5. Id verò silentio præterire nequeo, quod *Au-^{2. Neque Du-}*
tor d. Dissert. cap. 3. §. 2. & 3. asserit, septem istos Popu-^{ces electi}
 los Francica stirpe regnatrice extincta redditos esse sui ju-^{future.}
 ris, & quemlibet suum sibi elegisse Ducem sive Dominum
 supremum. De Vandis & Bohemis ex supra dictis, jam
 amplius quæstio nulla est, Thuringia sub Saxonia com-
 prehenditur, in hac autem Henricus Ottoni, Otto Lu-
 B dolpho

dolpho absque ulla populi interpellatione hereditario Jure successere, teste *Alberto Stadenſi ad anno 1024. conf. Pfeffinger. in Vitriar. Illustr. Part. 1. L. 1. tit. 16. §. 4. lit. a.* Conradus in Franconiâ suo motu Ducis titulum assumpsit, & in fratrem Eberhardum transtulit, vid. *Wittichind. Monach. Corbeienſ. lib. 1. de gestis Ottonis 1. Albert. Stadenſ. ad annum 917.* In Bavaria Arnolphus successit Patri Luitpaldo, sive Leopoldo, ita enim *Regino: Anno Dominicae Incarnat. 907. Bavaricum Hungaris congressi, multa eade prostrati sunt, in qua congressione Luitpaldus Dux occisus est, cui filius Arnolphus in Ducatu successit,* idem ex *Ottone Frisingens. refert Pfeffinger. in Vitriar. Illustr. lib. 1. tit. 16.* Hic enim Arnolphus cum Henrico Aucupi delatam dignitatem Regiam invideret, causam dedit, ut Henricus primam suam contra ipsum expeditionem suscepit, pugnam tamen cum eo non commiserit, sed orationis prudentiâ rebellantem ad officium reduxerit, cum enim ad Ratisbonam utrinque acies armatae classicum expectarent, evocatum ad privatum Colloquium Arnolphum Henricus Imperator multis verbis de rebellionem dehortatus est, & gravi Oratione ita animum ejus flexit, ut obsequium & pacem promiserit, & Henrici amicus factus fuerit. Gisbertus non tam Procerum consensu, quam armis Lotharingiam obtinuit. De Burkardo electione, an potius Regia constitutione ac concessione ad Ducatum Sueviæ pervenerit, parum refert. In conferendis autem Ducatibus delicto vel morte vacantibus populum nullam electionis potestatem habuisse, sed Cæsares pro lubitu hac in parte jus suum exercuisse, exempla innumera id comprobant, quæ recensere superfluum, nec instituti mei est. Jam ergo, ut è diverticulo in viam redeam, paucis adhuc demonstrandum est, septem istos populos vel potius supra citatos.

citatos Ducatus adhuc integros, quales sibi dictus *Autor* usque ad tempora Conradi II. vel Friderici I. in *cap. 4. §. 4.* fingit, non omnia secundum mentem ipsius exhaustisse, sed subinde novos Duces creatos, Episcopos una cum territoriis Principalem Dignitatem consecutos, Comites Immediatos & Civitates Liberas fuisse.

§. 6. Inter Ducatos primò referas Lotharingiam, *9. Nechi* quamvis hæc potius ad Ducatus antiquos sive extinctâ *Ducatus* Caroli M. stirpe extantes referenda. Post nominandus *omnia exhausti* venit Ducatus Luneburgicus, cui ob bene merita Otto I. *serunt a) ex-* Imperator, una cum Principali Dignitate, præfecit Nobis *emplo Ducum* Hermannum de Stubeckershorn. *aliorum* *Lehmann. Chron. Spir. lib. 5. cap. 5. ibiq. ibiq. alleg.*

§. 7. Episcopos & Sacerdotes omni tempore in *b) Episcopo-* magno honore Germanis fuisse, jam *Tacitus* testatur *cap. 7. rum.* *& 11. de morib. Germ.* Apud Imperatores & Reges Francicos nullum bellum susceptum vel prælium commissum, vel alia res magni momenti decreta, nec aliud quid expectum fuit, cui Episcopi non interfuerint, *Lehmann l. 2. cap. 15.* Credebant enim antiqui Imperatores, tum demum omnia rectè processura, si Religionis Antistites suis consiliis præsentibus haberent; postea ingravescente barbarie, cum reliqui armis & bello studerent, Episcopi literis imbuti & Politicis negotiis assueti, ita se necessarios Imperatoribus reddebant, ut consilia eorum omni honoris genere & immensâ liberalitate emere necesse haberent, hinc cum se summis honoribus præfulgere, & opibus abundare viderent, ad parem cum secularibus Principibus Dignitatem & potestatem adspirare cœperunt. Quod Ottonis I. tempore factum, hic enim primus Ecclesiasticis Jurisdictionem secularem cum integris territoriis ac feudis regalibus concessisse fertur, atque inde Ordinis Sa-

eri in rebus secularibus potestas communiter *Ottonismus* vocatur, sentiente sic *Theodorico de Niem*, qui seculi XV. initio vixit in aula V. Pontificum, intimus eorum Secretarius, & tandem Episcopus Verdensis factus, in *Ottone M. pag. 184. Conring. de Ducib. & Comit. th. 25. 26. Kulpis ad Monzamb. p. 2. cap. 3. §. 6. 7. 8. & alii*. Morem tamen hunc, quo Episcopis & Abbatibus in Germania secularis potestas data, Ottonis M. temporibus antiquiorem esse, & jam coepisse sub Carolingis, existimat *Pfeffinger. in Vitiar Illustr. l. 1. tit. 15. §. 5.* propter exempla ibidem allegata, qui dicit, *non confundenda esse fundamenta alicujus rei cum incrementis*; Illa jecisse jam Francos Reges & Imperatores, hæc ad Ottonum tempora sequentiumque Imperatorum referenda esse, cum *Boecler. in Notit. Imp. l. 7. c. 1. Schilter. Codice Jur. Feud. Aleman. cap. 1. §. 9. p. 26.* additque, discrimen esse, si quæras, num ante tempora Ottonum Episcopi secularem potestatem habuerint, & utrum secularibus Principatibus præfuerint? Illud affirmandum, hoc non pariter, cum vix antiquius exemplum detur Brunone Archiepiscopo Coloniensi, cui, fraterno nimium tribuens amoris frater Otto I. defuncto Cunrado Lotharingæ Duce, Ducatum Lotharingæ cum Diocesi Coloniensi, filio Wilhelmo Archiepiscopo Moguntino plura loca Ducatus Thuringiæ & Hassiæ simul cum seculari potestate contulit, Alberto Archiepiscopo Magdeburgensi Ducatum ad Albim Scartoviæ gubernandum reliquit. Alios plures Ecclesiasticos Ducatibus, Comitatus aliisque Feudis cum temporali Jurisdictione ditavit, quos postea reliqui Sacri Ordinis Præsules secuti, certatim sibi paria Jura concedi curarunt. Habes ergo hic Episcopos Imperii Immediatos jam tempore Ottonis I. claros, & qui nulli Ducum subiecti fuere, sed sua territoria & provincias possidere.

In eo autem admodum fallit *d. autor in cap. 4. §. 6.* dum perhibet, Episcopos non muneris, sed regionis ergo in Comitibus comparuisse, & fundum, quamvis etiam medietatem, suffragii & loci in Comitibus causam fuisse. Quemadmodum enim, id quod ex antecedentibus patet, supersticiosa reverentia Regum & Imperatorum ab initio ipsis consortium Consiliorum comparavit, ita non regio, nec fundus, isto tempore apud plerumque admodum exiguus, sed pietas vel scientia & experientia negotiorum publicorum in illis spectata fuit, nec ipsis votum in Comitibus propter fundum, sed fundus propter votum, id est, provinciarum & Jura territorialia, propter insignem auctoritatem, quam per consilia sua, & suffragia in Comitibus pollebant, ipsis accrevêre. Et ita post Ottonis I. tempora, ubi immediati à mediatis distingui cœperunt, etiam Episcopi propter possessionem Superioritatis territorialis, respectu erga Ecclesiasticam ipsorum Personam jam cessante, Sessionem & Votum in Comitibus tanquam Status obtinuerunt, nec modo nunc se à reliquis separarunt, sed jam tum in vetustissimis Francorum Regni Comitibus Episcopi & Prælati à secularibus Principibus discreti fuerunt, ita quidem, ut plenè sejuncti egerint, uti apparet ex *Hincmar. Epist. 14.* dum scribit: *Seniorum susceptacula sic in duobus divisa erant, ut primò omnes Episcopi, Abbates vel hujusmodi honorificentiores Clerici absque ulla Laicorum immixtione congregarentur. Similiter Comites vel hujusmodi Principes honorificabiliter à cetera multitudine primo mane segregarentur. Cum separati à cæteris essent, in eorum manebat potestate, quando simul, vel quando separati residerent, prout eos tractanda causa qualitas docebat, sive de spiritualibus, sive de secularibus seu etiam commixtis.* Ex quibus patet, Ordinem Sacrum à Secularium Principum Classe ideo distin-

etum, quod Episcopi & Prælati plurimum de negotiis ad Religionem spectantibus, Principes autem Seculares de profanis seorsim consultarint, nisi forte causæ gravitas Consiliorum communicationem postulaverit. Hodie omnes tam Ecclesiasticas, quam Seculares unâ Curiâ quidem, sed diversis scamnis sedere constat.

c) *Comitum.* §. 8. Comitum quoque olim non modica Potestas fuit, quæ non solum in Jure dicendo, sed quandoque etiam præcipuè necessitatis casu Cives in aciem adducendo constitit, eosque Carolus M. provinciis Germaniæ, Ducibus submotis, præfecit; cum enim horum potestas ultra modum in tantum excrevisset, ut Regibus ipsis obedientiam detrectarent, Carolus Ducum adauctam potentiam infregit, ipsosque Duces insolescentes in Ordinem Comitum rediget, & ducatus ipsorum in plures Comitatus diremit, sub posteris tamen ejus constitutio Ducum rursus invaluit, & eorum, æque ac Comitum dignitas, quæ hætenus temporalis & ministra tantum fuerat, pededentim & successivè sub Conrado I. & Ottonibus hereditaria facta, cumque Comitum alii in ipso Palatio, alii in confinibus, alii in meditullio Regni officio suo defuncti fuerint, inde varia & diversa assumerunt nomina, ita ut qui in ipsa Regis aula vel palatio Regis vice jus dixerunt, & simul curam patrimonii & ærarii Regii gesserunt, *Comites Palatii* dicti, qui limitaneis Provinciis tuendis & defendendis præfecti, *Marchiones*, qui in meditullio Regni sitis provinciis regendis præfuerunt, *Landgravi*, qui certa castra sive Burgos Imperiales defendendos acceperunt, *Burggravi* dicti sint, horum autem plurimi Principali dignitate ornate; alii in nudo Comitum nomine substituerunt, omnes autem hi temporis decursu Provinciarum sibi commissarum domini effecti, eas ad posteros suos trans-

mittere

mittere cœperint, & hodie tam ampla sit eorum potestas, ut aliquid è summa potestate trahere videatur, quæ vulgo Superiorit. Territor. passim recepto vocabuli usu vocatur, unde brocardicum illud enatum: *Tantum Principem, Comitem & Civitatem Imp. posse in suo Territorio, quantum Imperator in toto Imperio.*

§. 9. Nec desunt Civitatum exempla, quæ, ad-^{b) Civitates} huc ante Fridericum I. sive ante dismembratos istos Archi-Principatus, uti eos vocat sæpe citatus Autor, cum Immedietate Libertatis, si non implementum, certe primitias degustarunt. Quo refert *Schützius Vol. I. Exerc. 5. §. 24. lit. b.* Norimbergam, quam Conrado I. imperante anno 913. Libertatem jam acquisivisse dicit, quanquam hoc demum sub Friderico I. sec. XII. factum putet *Lehmann. lib. 4. cap. 4.* & probabiliter vetustissimæ Civitates Imperiales sunt Argentina, Wormatia, Spira &c. Postquam enim, Lineâ Carolinâ extinctâ, quod quisque Ducum & Comitum potuit, sibi vindicavit, vix Civitates ad Rhenum sitæ Imperatoris Domanio supererant, quæ pristinum suum statum retinentes, immediate Imperatoribus patebant, qui suam in eas jurisdictionem & potestatem Episcoporum administrationi committebant. Cum verò Imperii facies penitus mutari, Imperatoris potestas diminui, Statuum augeri cœperit, & præcipue Episcopi in tantam audaciam proruperint, ut in Civitates ipsorum tantum administrationi concreditas, tanquam in patrimoniales dominari cœperint, adeo ut etiam Imperii Conventus ibidem agi Imperatoribus denegare, non erubuerint, tunc Imperatores, ad præscindendas aliquanto petulantium Clericorum alas, Episcopis administrationem rursus ademetunt, & *Civitates Libertate & immunitate donarunt*, ita enim ex *Rhenano* refert *Lehmann. Chron. Spir. lib. 4. cap. 1.*

cap. 1. Herzog Heinrich / hernach König in Teutschland / hat sich unter allen Ständen des Reichs zu erst zur Freyheit erhoben / und sein Herzogthum erblich zu regieren angefangen / unter dessen / und seiner Nachkommen ausm Stand Sachsen Regierung / seynd nicht allein andere Herzoge und Graffen zur Freyheit gelangt / das ist / daß sie die Land / Herzogthum und Graffschafften ganz oder zum Theil eigen / oder zu erblichen Lehen empfangen / und die Unterthanen von des Königs oder Kaysers Gehorsam erlediget / und ihnen zu Gebott oder Verbott unterthänig gemacht / sondern die Städt seynd in gleichmäßige Freyheit durch milde der König und Kaysers / und Bewilligung der Reichs Fürsten gesetzt worden / bevorab welche an Einkommen und Gefallen zum Reich gehörig / andere übertroffen / und ihre angefangene Freyheit / Recht und Herrlichkeit gegen andere Gewalt schützen und handhaben / und zur Zeit der Noth den Königen / Kaysern und ganzem Reich getreue Dienst leisten können. *℞. Præcipue autem Civitates multæ ob fidem & obsequium Imperatoribus, maxime Henricis, in istis calamitatibus, quibus Pontificum technis & fraudibus premebantur, præstitum, Libertatem nactæ sunt. Ita namque pergit Lehmann l. 4. cap. 3. Als die Hochschädliche Spaltungen und Krieg im Reich / zwischen Kaysers Heinrich dem IV. an einen / und denen Bischöffen und Herzogen in Sachsen / Bayern / Schwaben am andern Theil angezündet / und daraus langwährende grosse Krieg entstanden / zeugen die Historici, Albert. Stad. Helmold. Chron. Slav. l. 1. cap. 28. daß die Städte am Rheinstrom sich insonders gegen dem belästigten Kaysers getreu und behülfflich verhalten *℞. Solche auffrechte unterthänigste Hülff / Huld / Treu und Beystand*
der*

der Städte haben die König und Kaysen beherziget/ und dem Reich und ihren Nachfolgern an demselben insonders vortrüglich/ nutz/ gedylich und zu Erhaltung Ihrer Kaysenlichen Hoheit gemäß erachtet/ so sie die Stadt gleicher gestalt als die Fürsten aller Freyheit der Regierung theilhaftig machten; Haben auch solch ihr Vorhaben nach Gelegenheit auff allgemeinen Reichs-Versammlungen den Fürsten und Ständen des Reichs eröffnet/ und mit derselben Consens und betwilligung die Bischoffliche Reichs-Städte/ als Eöln/ Mainz/ Wormbs/ Speyer/ Straßburg (*hic nihil de Libertate reservativa, quam d. Autor cap. 6. §. 22. & passim de sua Argentina tradit*) Basel und andere am Rhein erslich der Engenschafft / deren sie zuvor unterworffen gewesen/ nemlich der Regierung der Herzogen/ Graffen und Præfectorum, oder die derselben Stadt und Verwaltung getragen / allerdings ledig gezehlt/ also daß sie keinen Obern oder Herrn in Weltlicher Regierung erkennen und wissen / dann die Kaysenl. Majestät das oberste Haupt des ganzen Reichs / und aller derselben zugehörigen Stände und Glieder. *Has deinde successive secutæ sunt aliæ Civitates, ut Saxonicae & Bavaricae, proscripto à Friderico I. Henrico Leone; Suevicae & Franconicae post excidium ultimi earum Ducis, Conradini, cum Friderico Austriaco, Neapoli jussu Andegavensium Ducis Garoli Anno 1269. capite truncati; Quasdam earum ab aliorum Statuum jugo ad infringendos altiores eorum spiritus ac potentiam vindicarunt, & in Urbes Imperiales erexerunt Imperatores. Quædam pecuniæ inteventu Statuum aliorum dominationem evaserunt, ita, ut nullo unquam postliminio ad veterem Dominum reverterentur, quales post alias sunt, Isni, Lindavia, & Patria dulcissima Ulma, de cu-*

C

jus

jus liberatione à Monasterio Reichenau, ita scribit *Crusius Annal. Part. 3. l. 4. cap. 15.* A Ludovico Bavaro impetraverunt Ulmenses, ut solverentur jugo Divitaugensis Monasterii. Itaque deinde ipsi sibi Senatum, Consules & Tribunos plebis, potestate à Cesare acceptâ, constituerunt, Anno circiter 1346. ita se tunc fere omnino in Libertatem à Richenoensi Abbate vindicarunt. Adhuc tamen Monachis eos infestantibus, Carolus IV. postea eis privilegia Ludovici confirmavit. Nondum vexare desinentibus Claustralibus, in Concilio Constantiensi & Basiliensi tandem Fridericus III. Ulmam omnino liberavit, cum ea Monachis dedit grandem pecuniam, summam nempe viginti quatuor milium florenorum, ceu ex Münstero tradit Lehmann. l. 4. cap. 4. Aliæ pactis à Statuum Dominatione se liberarunt. Quædam à Principibus & Dominis suis ultro Imperio donatæ sunt, ut Offenburg, Gengenbach, Zell, Pfullendorff &c. Aliæ spontaneo motu se Imperio addixere, & præcipue temporibus Interregnum, ac aliorum intestinorum dissidiorum multæ immunitatem & Imperialiam hanc Libertatem sibi quæsierunt. Aliæ alio modo ad Immedietatem pervenere.

Civit. Imperial. Nexus erga Imperat. unus & par est omnium, fides scilicet & Obsequiū

§. 10. Omnium autem conditio in eo exæquata est, ut omnes una cum Immedietate Libertatem & Status Qualitatem adeptæ, omnesque uno, eoque Pari Nexu, fides scilicet & Obsequio erga Imperatorem obligatæ sint. Unde etiam Imperatores, quod hanc Libertatem Civitatibus factam & tectam velint conservare, vicissim in Capitulationibus promittunt, vide *Capitulat. Caroli V. Maximil. II. Matthie, art. 4. Ferdinandi I. Rudolphi II. Ferdinandi II. III. IV. Leopoldi, Josephi art. 3.* & gloriosissimus Noster Imperator, CAROLUS VI. in moderna Capitulationis art. 1. ita iisdem prospexit: Wir sollen und wollen die Churfürsten / Fürsten / Prælaten und Stände / (sub quo nomine

mine in omnibus Imperii Constitutionibus promiscue Liberæ Imperii Civitates veniunt) die unmittelbare Freye Reichs-Ritterschafft mit begriffen / bey Ihren Hobeiten / Geist- und Weltlichen Würden / Berechtigkeiten / Macht und Gewalt / sonst auch Einen Jeden bey seinen Stand und Wesen / auch allen und jeden Ständen des Reichs ihre freye Stimm und Sitz auff Reichs-Tägen lassen: Et paulo post: Auch Churfürsten / Fürsten und Ständen / die unmittelbare Freye Reichs Ritterschafft mit eingeschlossen / ihre Regalien / Obrigkeiten / Freyheiten / Privilegien / die vor diesem unter Ihnen den Reichs-Constitutionibus gemäß gemachte Uniones &c. auff gebührendes Ansuchen ohne Weigerung / und auffhalt in beständiger form confirmiren / sie auch dabey als Römischer König handhaben und schützen w.

S. II. *Quotquot ergo Civitates supra dictis modis à* *Hinc Omnes Civitates Imperiales sunt Liberae.*
Cesaribus vel expressa concessione, vel confirmatione ad Classsem Imperialium admissæ fuerunt, illæ sunt Liberae, hoc est, ab aliorum Statuum Imperio exemptæ & Immediata, sive Imperatori & Imperio immediate subjectæ. Minime vero propterea ista subjectio Imperatori Superioritatem Territorialem, uti quidem vult d. Autor c. 6. §. 5. in Civitates tribuit: Imperator enim quæ talis gaudet Majestate, sive summâ & independenti potestate per universum, quousque se extendit, Imperium, & vi illius Reservata sibi Jura Majestatis per totum, quæ patet, Imperium solus libere ubique exercet, hinc Electorum ceterorumque Statuum omnium subditos famæ restituit, natalium labem in illis purgat, ipsis Dignitates confert, privilegia largitur, veniam ætatis concedit, literas moratorias indulget, mandat, ne proscriptos recipiant; Jura autem Majestatis cum Electoribus & Statibus communicata cum illorum, quos quoad illa in consortium Ma-
C 2
jestatis

jestatis admisit, consensu per Imperium expedit. Quantum autem Imperator vi Majestatis in Imperio potest, tantum quilibet Status Imperii quoque potest in suis ditionibus, vigore Superioritatis Territorialis, quæ est potestas Majestas æmula, aut summo Imperio analoga, illi subordinata atque ab eo dependens. Multa jura olim Imperatores in Civitatibus non jure Superioritatis Territorialis, sed jure Majestatis exercuisse, negari nequit. Id tamen & in aliorum Statuum Territoriis ipsum fecisse constat. Absolum ergo plane est, Statui cuidam Superioritatem Territorialem abjudicare, sive inverso modo Superioritatem Territor. sub superiorit. Territ. quærere, petitionem hoc dicas principii, sed & Status qualitate & Superioritate territor. Civitates gaudere in *seq. Cap. 2.* ostendam. Imperatori autem hodie in Status quid juris competat, Capitulationes demonstrant.

*De Obligatio-
ne Civitatum
erga Impera-
torem.*

§. 12. Id ergo operatur ista subjectio Civitatum, ut, sicut reliqui Status, Imperatori ad fidem & obsequium equidem sint adstrictæ, eique debitam reverentiam (majorem certe, ac vult *d. Autor cap. 6. §. 11.* ubi malitiose de Majestate Cæsaris cavillatur) præstent, & quæ totius Imperii nomine imponuntur, persolvant, ultra ea autem, ad quæ antiquitus, & secundum Imperii Constitutiones obligantur, non possint gravari, multo minus Imperatoribus municipiorum instar addici: *Ita enim (ait Alciatus in l. III. de V. S. & Guicciardinus L. 7. Hist. num. 7.) franca sunt Civitates, quæ quidem Imperatoris fastigium libenter agnoscunt, tributis tamen se atteri, violentiâ urgeri, tyrannide opprimi non patiuntur: Quæ pensionibus quibusdam certis & definitis Imperii auctoritatem recognoscunt, ceterum ipsæ suis fere moribus & Magistratibus gubernantur, neque tam student Territorio amplificando, quam Libertati suæ conservandæ.*

Es

Et *Aeneas Sylvius in Germania sua apud Scharidium cap. 37.* in hunc modum de iis scribit: *Civitates, quas vocant Liberas, quomodo Caesari solum subjiciuntur, cujus jugum est instar Libertatis, nec profecto usquam gentium tanta Libertas est, quantâ fruuntur hujusmodi Civitates. Sunt autem ultra centum hæc libertate gaudentes.* Neque enim extra provincias hæreditarias Imperator est Princeps ac Dominus Territorialis, licet Regio Jure cæteris quoque Statibus & Provinciis præsit, ait *Dn. Ludewig in Dissert. de Henrico Aucupe cap. 3. §. 9.* nec unquam tam injusti fuerunt Imperatores, ut contra Libertatem, quam semel concesserunt, sibi denuo Superioritatem Territorialem arrogarent. Si enim, Imperio post Carolingorum tempora novam plane formam induente, nolissent Imperatores & Civitatum conditionem mutari, & reliquis Statibus eas æquiparari, quid opus fuisset tam splendidis Constitutionibus, quibus ipsæ Imperio addictæ, & si, quod *d. Autor. c. 6. §. 5.* innuit, Imperator saltem Ducis loco fuit, quorsum spectat Libertas, Immedietas & Status Qualitas concessa? Certe, si solius Cæsaris arbitrio relictæ, quid negotii ipsis cum Imperio, & cui bono ipsis locus & suffragium in Comitibus? Optime quidem scio, *d. Autorem* in eo esse, ut etiam Municipalibus Civitatibus in antiquis temporibus sessionem & votum in Comitibus adscribat, sed quemadmodum id, ut debebat, non probavit, ita quæso, quid emolumentum ceperint ibidem municipales, cum omne, quod ibi decretum, non in ipsarum, sed in Principis sui arbitrium & executionem redundârit, de hoc vero infra. Firmum proinde manet argumentum: *Omnes Civitates, quæ Imperialium nomine veniunt, ad instar reliquorum Statuum, uno & pari nexu, fide scilicet & obsequio Imperatori obligatas, omnesque Liberas esse. Instrum. Pac. Westph. art. 5. §. 29.*

*Civitates un-
de Libera
dicuntur*

§. 13. Heic jam se sistit, famosa *Divisio Civitatum Imperialium, inter Imperiales tantum, & Imperiales ac Liberas simul.* Antequam autem pedem ad eam moveamus, licebit paucis exponere, quid nobis sub voce *Libertatis* veniat, & quis secundum mentem nostram ejus sensus? significatum *Libertatis* in Jure Romano & Politicum jam non curamus: In Jure Publico autem denotat *Statum sive conditionem, vi cujus quis ab aliorum potestate & ditione Liber & exemptus, Imperioque & Imperatori immediate subjectus est.* Et sic in concreto ipsum S. R. Imperium Liberum audit, uti illud vocat Philippus, Hassiæ Landgravius apud *Hortleder. de Causis Belli Germ. l. 4. c. 5. p. 65.* In abstracto Liberi vocantur Electores & Principes, Comites & alii Status *die Freye Reichs-Fürsten / Freye Reichs-Gräffen / Freye Herrn / Freye Reichs-Ritterschafft ic.* & hoc termino etiam *Civitates Imperiales Libera* dicuntur, *die Freye Reichs-Städte /* non quod omnimodo libertate fruantur, aut ab omni obligationis aut fidei vinculo immunes, & ab Imperii & Imperatoris jurisdictione exemptæ sint, sed quod ab Electorum, Principum, Comitum & aliorum Statuum jurisdictione & exactione liberæ existant, & Imperatori ac Imperio immediatè pareant, unde & porro *Immediatæ* appellantur. Et quamvis plerumque *Libera & Imperiales, Freye und Reichs Städte* audiant, attamen hæc positio æqualem omnium conditionem non alterat, non obstante, quod copula (*und*) alias inter diversa ponatur. Est enim illa quidem omnino distinctionis nota, sed ratione qualitatum, eidem subjecto competentium, non diversorum subjectorum. Tribuuntur scilicet Civitatibus, quando in subscriptionibus Recessuum *Freye und Reichs-Städt* vocantur, duo diversa prædicata, quod videlicet Civitates 1. Liberæ, 2. Imperii, id est in Imperii Comitibus

Votum

Votum & Sessionem obtinentes sint, non vero duæ diversæ earundem constituuntur species, uti ait *Magnif. Dn. Praeses in Introd. ad Jus Publ. Part. Special. Sect. 2. cap. 9. §. 1.* Et hæc est genuina sanioris Jurisprudentiæ Publicæ opinio, quam probantes quidem, uti *Autor dictæ Dissert. cap. 1. §. 4.* vult, non pecorum ritu sequor, sed absque ratione, vel ex irrationabili in alios odio, vel ex solo novandi pruritu, horum dogma deferere, superbientis delirii genus mihi videtur.

§. 14. Cæterum, ut etiam de definitione constet, *Definitio Civitatis Imperialis.* hanc damus: *Civitas Imperialis est cummunitas quedam Imperatori & Imperio immediatè subjecta, cum reliquis ejusdem Statibus jure sessionis & suffragii in Comitibus Imperii Publicis, & Superioritate Territoriali gaudens.* Nihil hæc differt de- scribitio ab illa, quam *d. Autor in cap. 6. §. 17. p. 41.* de Ci- vitatibus ipsi liberis tradit, utpote, quæ similiter ad omnes Civitates applicari potest, quod exemplo *Patriæ meæ* de- ducam; nam paret *Ulma* Cæsari, Imperioque absque Do- mino Territoriali intermedio, in eam nec Cæsar habet Jus Territoriale, nec Imperium, ergo Ipsa habeat necesse est, ipsa sibi est Lex, suorum proventuum ipsa Domina, ne- que Cæsari Imperioque tenetur, nisi ad collectas, summam- que in Matriculâ definitam. Quod autem definitio- nem *Civitatis Imperialis* attinet, quam *d. Autor in §. 16. p. 40.* exhibet, quod scilicet *talis sit, quæ non solum Domino Ter- ritoriali destituta, soli paret Cæsari, sed etiam Votum & Sessio- nem in Comitibus habet;* non dubitamus, & hanc respectu omnium Civitatum sustineri posse, quippe quæ multis Do- ctoribus communis est, quamvis enim in hac nulla fiat mentio Juris Territorialis, attamen hoc tacitè subintelli- gitur, & est essentielle consecutivum Immedietatis & Sta- tus qualitatis, sine quo nec *Immediatus*, nec *Status* concipi potest.

potest. Proinde actum agit *d. Autor*, dum in duplici hac definitione Civitatis Liberæ & Imperialis subtilis esse vult; quæ enim absurditas esset dicere, Civitates Imperiales sunt Immediatæ, &, ut verbis *d. Autoris* utar, *in Societate Co-Imperii* constitutæ, *sie seynd mit-regierende Reichs-Städte* (absit tamen hæc arrogans locutio à Civitatibus Imperialibus) & tamen iis Jus Territoriale non competit; aut quâ ratione de Civitate Municipali, quales efficerentur Imperiales, si Cæsar earum Dominus Territorialis esset, asserere potero, illam cum suo Principe pari Imperii & Regiminis jure gaudere. Cum vero Cæsar Status cujusdam Dominus Territorialis non sit, & inter Status sine dubio absque ullo discrimine reverantur Civitates Imperiales, vi *Instrumenti Pacis VWestph. art. 5. §. 29. verb. Libera Imperii Civitates, prout omnes & singula sub appellatione Status non tantum in pace Religionis, & præsentis ejusdem declaratione, sed & alias ubique indubitatè continentur &c.* Id circo etiam ipsis una tantum Definitio competere poterit.

*Nulla inter
eas differen-
tia.*

§. 15. Nullum autem esse inter Civitates Liberas & Imperiales differentiam, Doctores sequentibus rationibus contendunt: (1) quod neque Imperator inter eas discrimen faciat, sed promiscuè omnes *Unsere und des Reichs-Städte* vocet, & quamvis *d. Autor cap. 6. §. 12. 13.* alleget Carolum V. qui in literis ad Argentinam ipsam urbem Liberam *Eine Frey-Stadt* appellaverit, attamen ab aliis Imperatoribus multoties tantum Civitas Imp. nominatur: sufficiat, hanc in rem duo exempla protulisse, primum est Privilegium Maximiliani II. quo concessit Universitati Argentinensi Jus creandi Doctores, Magistros &c. ibi namque ita pronunciat: Maximilianus II. &c. Notum facimus omnibus: Posteaquam &c. Nobis honorabiles, Nobis & S. R. Imperio fideles dilecti, Magistri Civium, & Senatores
scu

seu Primores Civitatis Argentinensis &c. Secundum ita
 sonat: Ferdinand der Andere K. bekennen mit diesem
 Brieff / und thun kund allermänniglich; Als Uns Un-
 sere und des H. Reichs liebe getreue N. Burgermeister
 und Rath der Stadt Straßburg K. reliqua verba videas
 apud *d. Limnaum lib. 7. c. 3. in f. (2.)* Secunda Ratio est,
 quod nec Status eam agnoscant, quotiescunque enim hi Ci-
 vitatum Imperialium mentionem faciunt, toties ipsas vel
 Reichs-Stadt / vel Freye und Reichs-Stadt absque ullâ
 differentiae consideratione vocant. Id quod maximè vi-
 dere est, in illis Tabulis Foederis & Pacis publicæ, in denen
 Bunds- und Lands-Friedens-Briefen / quas Principes,
 Episcopi, aliique Status cum Civitatibus confecerunt; de qui-
 bus passim & fusè videas *Lehmann, in Chron. Spir. & Dn.
 Joh. Phil. Dattium de Pace Publicâ. (3.)* Nec Civitates
 hanc differentiam inter se curarunt, de quo in *seq. Cap. 3.*
 Imò (4.) nec Civitates quas *d. Autor* solas liberas vult,
 hanc distinctionem tanti fecerunt, ut adeo pertinaciter
 hoc Elogium sibi vindicarint, & tam strictè ei inhæserint;
 Rursus exemplo nobis sit Argentina, quam pro injuriâ
 habuisse tradit *d. Autor cap. 6. §. 13.* omissionem tituli *Li-
 bere Civitatis*, quæ tamen quotannis in isto solenni die,
 quo Cives à novo electo Consule in fidem suscepti, in istis
 literis, quæ Civibus præleguntur, simpliciter Civitas voca-
 tur. Hæc enim sunt verba initialia earum: -Wir die Mei-
 ster / die Rath / die Ritter / die Knecht / die Burger / die
 Handwerk und die Gemeind / beede Reich und Arm zu
 Straßburg K. reliqua legas apud *Limn. l. 7. c. 3. & Knipschild.
 de Civitat. Imp. l. 3. cap. 51.* Nec (5.) in Comitibus Civitates un-
 quam in *Liberas & Imperiales*, sed in *Rhenanas & Suevicas*
 fuere divisæ. Unde & (6) Recessus, omnesque aliæ Imperii
 Constitutiones de hac divisione silent, & propterea (7.) an-
 tiquæ

tique Historiæ est incognita. Quoniam (8.) nec Matricula hæc nomina separet, neque (9.) unquam certus & definitus Catalogus earum urbium, quæ Liberae sint, & quæ solum Immediate, extiterit. Neque (10.) usus hujus divisionis ostendi queat. Harum omnium rationum in subsequentibus clarior deductio fiet.

Varia divi-
sionis inter
Civitates Li-
beras & Im-
periales spe-
cies.

§. 16. Cum autem juxta Philosophorum regulam contraria juxta se posita magis elucescant, hinc ordo nos monet, ut adversariorum opiniones proponamus, & argumenta, quibus potissimus differentiam inter Liberas & Imperiales Civitates defendunt, inspiciamus. Ne autem putes, ipsos in eâ esse unanimes, aut unicam tantum definitionem tradere, vide, quam diversè diversi hoc figmentum excoluerint? (1.) Sunt qui *Liberas* vocant, quæ ab Imperatoribus cum Immediate statim Imperii subjectione conditæ, & hinc, vel integram aquilam, vel partem ejus in Insignibus suis referunt. Imperiales vero, quæ olim sub Episcoporum vel aliorum Statuum jugo fuere, postmodum autem ab eorum Jurisdictione pecuniâ se redemerunt, vel aliis modis exemptionem & libertatem obtinuerunt, nihil de Aquila participant, vid. *Bertram de Comit. Concl. 44. Paurmeister de Jurisdic. l. 2. cap. ult. num. 21. (eqq. Gylmann tom. 3. Symphor. fol. 143. Lehmann. Chron. Spir. lib. 4. cap. 4. His (2.) omnino contrarii sunt Cluten. in Syllog. Rer. Quotid. th. 27. lit. c. Mathias Stephani de Jurisdic. lib. 2. Part. 2. cap. 1. num. 8. Besold. de Jure Civit. Imperial. sect. 4. Sibrand. de Urb. Lubec. & anseat. Jure Part. 1. Sect. 2. num. 2. 3. Becker Synops. Jur. Publ. l. 3. cap. 9. §. 2. hanc differentiae rationem plane invertendo, Freye Reichs, Städte dicentes, quæ Statuum territoriis exemptæ, & Imperio incorporatæ; Reichs, Städte / quæ à prima origine liberae fuerunt, Quidam (3.) illas appellant liberas, quæ nunquam sub*

sub Præfecto, unter cinem Reichs-Bogt fuere, è contra ex harum numero expungunt eas, quæ tales Præfectos intra mœnia habuerunt, vid. *Strauch. Specim. Jur. Publ. l. 12 tit. 19. §. 2. 3. Coccej. cap. 17. §. 8. Henning. ad Becker. l. 3. cap. 9. §. 2.* Aliis (4.) illæ Liberae audiunt, quæ à Collegiis annuis Imperatori debitis, von denen Städte-Steueren / immunes fuerunt, *Immediata* autem, quibus dictæ collectæ solutio incubuit. (5.) Nonnulli *Imperiales* esse volunt, quæ Cæsari homagium præstant: *Liberas* autem, quæ fide injurata Cæsari obligantur. Nos, cum præcipuè cum *Autore d. Dissertationis de Impari Nexu Civitatum* nobis res sit, reliquorum rationes ab aliis *Knipschildio, Besoldo, VVehnero &c.* affatim explosas mittimus, & ad Apologiam hujus discriminis, quam maxime *cap. 6.* absolvit, discutiendam progredimur.

§. 17. Primum ergo ejus Argumentum in §. 5. d. *Argumento cap. 6. est: Quod omnes quondam Germanici Imperii Civitates municipales fuerint.* Sed id in eo sensu, quo in *Recessu Imperii d. anno 1544. §. 39. & Recess. Imper. d. anno 1548. §. 47.* sibi invicem Civitates Imperiales & Municipales opponuntur, universaliter verum esse, non dixerim: Posito vero eo, quomodo hoc nos feriat, non videmus. Licet enim hoc ultro concedamus, quid obstabit hodiernis Comitibus & Baronibus immò & Principibus quibusdam Immediatis, quod olim *Landsassii* fuerint? Sufficit, mutatâ Imperii formâ, & conditionem eorum mutatam, ipsosque è mediatis factos fuisse Immediatos & Liberos. Proinde, qui antea Civitatibus Ducis instar fuit Imperator, ille postea Civitatibus Immedietate & Libertate donatis, & cæteris Statibus adjunctis necesse habuit, & suam qualitatem mutare, in easque, si non plane pari, attamen alio, quam antea usus fuerat modo regnare. Porro ex hoc præsupposito

*Adversarii pro Discrimi-
ne inter Civi-
tates Liberas
& Imperia-
les.
1. Quod Im-
periales ori-
ginetenus sine
municipales.*

fueret, quod nulla Civitatum esset Libera, quoniam ab initio municipales fuerint, imo ne Argentina quidem hoc fatale evaderet, eam enim omni tempore, ex quo condita, Liberam fuisse, vix mihi quisquam persuadebit. (Hæc & alia, quæ quandoque de Argentina protulero, adeo non ad infringenda ejus Jura, aut invidendam ei pristinam Libertatem scribo, ut potius exoptarem, quod cum cordatioribus ejus Civibus ipsi amissam Libertatem postliminii Jure restitutam gratulari possem. Nam quam dulces & suaves sint alæ Christianissimi Regis, sub quibus illa *d. Autori in cap. 1. §. 3.* tantopere placet, *Patria mea* cum gemitu in memoriam revocat. Sed de iis, quæ aliquando *d. Autor* sat liberè recenset, ideo differam, quoniam non credo, ipsius Libertati quicquam decedere, si pari cum ceteris Civitatibus Imperialibus passu ambulet, uti ambulavit, quamdiu sub Imperio fuit, licet in uno vel altero Prærogativam quandam habuerit.) Carolingorum enim ætate Civitatum Liberarum adhuc nesciâ quid præ aliis municipiis peculiare habuerit, non perspicio. Et adhuc sub Ducibus Sueviæ sat dura fata experta est, de quibus ex *Dithmaro Lehmann. Chron. Spir. l. 4. cap. 2.* ita testatur: *Hermannus Alemannia & Alsatia Dux contra Henricum (Imperatorem Bavarum vel Sanctum) searmavit. Et post: Dux, ut audivit, sua à Rege prædata nondum volens humiliari, sed contra Dominum & Regem exaltans se, caput Ducatus sui Argentinam, quæ Strassburg dicitur, quia Episcopus ejusdem urbis Vicelinus sibi resistere præsumsit, cum Cunrado, suimet genero milite petit armatos, murosque ascendens nil victis reliquit.* In alia hujus urbis fatalia tempora inquirere instituto prolixius foret. Sed quicquid sit, illam teste eodem *Lehmann. l. 4. cap. 3.* una cum reliquis ad Rhenum Civitatibus ab Imperatoribus Libertate donatam fuisse, sat probat,

probat, nihil inreresse, quo Civitates Imperiales olim Municipales fuerint, nec propterea inter eas aliquod discrimen obtinere.

§. 18. In §. 6. ideo collectarum mentionem facit d. ^{2. Quod quædam Imperatori tributa solvant, alia non.} *Autor* ut contendat, Civitates, quæ ab hoc onore immunes sunt, Liberas esse, reliquas, quæ, quotannis Imperatori certam ^{tributi summam} solverint, vero non item. Sed cum nexum Civitatum erga Imperatorem tantum cognoscamus unum, fidem scil. & obsequium, hinc sequitur, pensiones hasce propterea eas à se invicem non separare. Quemadmodum enim accidentalia substantiam rei non mutant, neque vinculum ejus, qui absque tributo paret, sit laxius eo, qui tale quid Principi suo solvit, ita non minori fide Cæsari obligata est illa Civitas, quæ ab hoc speciali onere est soluta, quam illa, quæ certis præterea pensionibus auctoritatem Imperatoris recognoscit, cum ab expeditionibus Romanis & aliis totius Imperii communibus oneribus nulla exemptionem jactare queat. Accedit, quod olim non solæ Civitates, sed & alii Status ad redditus Imperatoris contribuerint; Ab initio enim totum Imperium Imperatoris, ut sic dicam, patrimonium erat, omnesque proven- tus (de quibus latè videri potest *Magnif. Dn. Præses in Dissert. de Domanio Cæsar*) ad illum spectabant: extincta vero familia Carolina Imperii bona quoad maximam partem cum Ducatibus ad Duces transiére, penes Imperatorem adhuc vectigalibus, pensionibus Episcopatum, (de quibus *Heider in Discurs von Reichs Bogteyen lit. DD. seqq. & Lehm. Chron. Spir. l. 2. c. 39. p. 147. item l. 3. c. 67. pag. 535.*) & collectis Civitatum manentibus; & quamvis hæc quoque emolumenta successivè admodum attenuari cœperint, attamen Fridericum I. ex redditibus fiscalibus sive patrimonio Imperii, fodinis metallicis, teloniis sive ve-
D 3
ctigali

Vectigalibus, censu animalium, successione in bona mobilia Archiepiscoporum, Episcoporum & Prælatorum, censu Judæorum, Regalibus minoribus, ditionibus tributariis, in Germania & Italia adhuc sexaginta tonnas auri percepisse ex *Schneideuvino* refert *Limn. 7. P. l. 2. cap. 10. & ad Capitulat. pag. 254.* postmodum vero Episcopis, Prælati & Monasteriis huic oneri se subducentibus, vectigalibus à Carolo IV. Electoribus pro mercenariis eorum Votis in Electione filii Wenceslai oppignoratis, in tantum decreverunt Imperii redditus, ut hodie fere nulli amplius sint, præter exiguum illud, quod nonnullæ Imperii Civitates etiamnum hodie nomine *der Städte-Steuer* Imperatori pendunt, & quod ultra 15. vel 20. millia florenorum se non extendit. *Knipschild. de Civitat. Imp. l. 2. cap. 17. num. 21.* longe equidem majorem summam olim quotannisolvere coactæ fuerunt, attamen cum alii Status pensionem suarum immunitatem ab Imperatoribus impetrarunt, tunc & Civitates pari modo sibi prospici curarunt: quædam pecuniæ interventu hoc onus redemerunt, quibusdam Cæsares ex singulari Clementia vel in totum id remiserunt, vel pro parte moderarunt, aliæ aliis titulis se ab ejus præstatione liberarunt, nonnullarum etiam portiones variis vel venditæ, vel donatæ, vel oppignoratæ, vel alio modo in usumfructum concessæ fuere. *Limn. ad Capitul. Caroli V. art. 23. pag. 252. seqq. Knipschild. d. l.*

Quæst. an iustum sit, istas collectas revocari?

§. 19. Multi quidem de Domanio Cæsaris solliciti ad succurrendum fisco Cæsareo adeo exhausto varia excogitarunt remedia. Quidam restitutionem vectigalium urgendam suaserunt, nonnulli ex bonis Ecclesiasticis rursus aliquid assignandum & concedendum censuerunt, haud pauci cum *Autore d. Dissert.* collectas Imperiales revocandas & secundum veterem Matriculam exigendas esse volunt.

lunt. Verum omnia hæc remedia esse violenta, nec quicquam quieti & concordia Statuum convenientia, tantum non omnes & saniores Juris Publici Indagatores & Status ipsi dudum agnoverunt; neque enim Electores ista vectigalia tamdiu legum publicarum autoritate possessa restituros esse, spes est, neque Clerici quicquam oneris sibi denuo imponi passuri erunt, nec Civitates contra Privilegia rursus gravari justum & æquum foret. Hinc optima & innocentissima Via Reipublicæ prospiciendi, viresque Imperii nonnihil restaurandi visa fuit hæc, Imperatores in Capitulationibus adstringerentur de non conferendis iterum feudis Imperio apertis, sed iisdem in usum fisci reservandis, vid. post omnes Capitulationes alias etiam *Novissimam art. II.* quamvis & hic modus hætenus ex suis rationibus effectu caruerit, vid. *Iter. de Feudis Imper. cap. 7. num. 8. pag. 312.* ut ergo hoc statu contenti simus necesse est, usque dum alius modus Statuum Juribus & Privilegiis non contrarius se obtulerit. Ceterum sicuti nulla differentia inter Principes Ecclesiasticos & seculares intercessit, quod illi Imperatoribus censum pensitarint, hi vero non, ita nec propterea Civitas audiet *Libera*, quod sit ab istis collectis immunis, nec illa *Imperialis* tantum, quod ea solvere teneatur: ista enim imunitas docet quidem, Civitatem ab hoc onere esse exemptam sive privilegiatam, sed non propterea sequitur, eam esse Liberum Imperii Statum. Adde, quod vanitas hujus differentia inter Civitates Liberas & Imperiales heic jam se exserat, cum Civitas Francofurtensis, quæ d. *Autori cap. 10. §. 3.* Libera est, hac ratione tantum Imperialis esset, probante hoc isto Catalogo, quem ipse in Calce suæ Dissertationis exhibet, in quo scilicet Francofurtum in eas Civitates refertur, quæ quotannis certam summam Cæsaris ærario præstare

stare tenetur, ut plura alia exempla, nempe Civitatis Haguenensis, Colmariensis &c. brevitatis ergo omittam.

3. Non obstat,
quod Civitates
immunitatem à Col-
lectis Privile-
giis Cæsaris
debeant.

§. 20. Nec obstat, quod d. Autor §. 7. pergat, Civitates immunitatem à Collectis tantum Cæsaris Privilegio debere, nam sicuti in hoc cum eo sum conformis, ita quid præjudicii afferat, hoc Civitatibus, non fideo, nisi, quod dictu absurdum, asserere velim, Civitatum & reliquorum Statuum Conditionem per Privilegia Imperatoria fieri deteriore. Hoc autem Privilegium nihil aliud probat, quam accidentale quoddam emolumentum, quod huic vel illi Civitati Imperator largitus est, à quo tamen, siue à cujus defectu ad Immedietatem & Libertatem argumentarii non licet.

4. Objectio de
præfectis,
von denen
Reichs-
Bögten.

§. 21. Quarta ratio, qua d. Autor in §. 8. Civitates Liberas ab Imperialibus distinguit, est, quod hæc sint sub Jurisdictione Præfectorum, der Reichs: Schulheissen siue Reichs: Bögten / (hæc multis Synonima sunt, vide Knipschild. l. 5. cap. 3. n. 1. Autor Discursus von denen Reichs: Bögteyen p. 22. in Apolog. pag. 56. discrimen inter Præfectos Imperiales Reichs Bögte & scultetos Imp. facit, d. Autor c. 7. §. 8. nec non Struvius Syntagm. Jur. Publ. Dissert. 21. §. 23. & ab his distinguas velim Præfectum totius Provinciae, einen Land: Bögte) Illa autem ab ea immunes. Sed ne hoc quidem in puncto discrimen inter Civitates obtinere posse, rursus aliorum Statuum exemplo commonstrabo: Antiquis enim temporibus omnes Status Præfectos suos Judiciales habebant; apud Duces erant Comites Palatini, die Pfalz: Grafen / præcipue quatuor, von denen vier Landen Specul. Sax. l. 3. art. 53. §. 1. Spec. Suev. l. 1. art. 19. In teutschen Landen hat jedes Land seinen Pfalzgrafen: Sachsen hat einen / Bayern hat einen / Schwaben hat einen / Francken hat einen. Quorum officia non

non melius edisces, quam ex *Aventini Annal. Bojor. fol. 491.* cujus verba, quæ quoque ponderat *Heiderus discursu von Reichs-Bogtenen lit. G.* digna sunt, ut referam: præsertim cum simul magnam lucem ad ea, quæ supra §. 18. diximus de Collectis, præbeant; ita namque ille: *Otto Imperator primus Everhardum (Regulum Bojorum) ferocius resistentem capit, in Sueviamque relegat; Everhardum fratrem Berchtoldi Superioris Bajoaria regno præficit, eique neptem suam ex Sorore Gerbyrgam, filiam Gisalberti desponsat: Arnolphum inferiorem, & Hartmannum fratres Everhardi Curatores Templi Fruxinensis, Præfectos Prætorio Bajoaria declarat; quæ tunc maxima dignitas secundum Regulum (primum ducem) erat, Comes Palatinus vocatur. Is vicem Cæsaris præsidendo Senatui Principali defungebatur; fidem Imperatoris implorantibus aderat, Jusque reddebat, fiscum Augusti, prædia Salica, redditus regiones procurabat, Cæsareum censum exigebat. Nihil citra ejus auctoritatem Duci aut decernere, aut statuere licebat; Si Senatus-Consultum Reguli displicebat, intercedebat, ad Cæsaremque referebat, &c. conf. *Dn. Coccejus in Juris Publ. Prud. cap. 15. §. 8. seqq.* In Episcopatibus & monasteriis Cæsaris vices gerebant *Advocati, die Rasten-Bögt* qui vi muneris sui tenebantur Ecclesias adversus secularium attentata defendere, œconomix curam habere, reddituumque & prædiorum, & servitiorum, & decimarum, & si quæ alia juris Collegiorum essent, rationem reddere, imprimis vero & Imperatorum jura Fiscalia observare, uti latius hoc ostendit *Lehmann l. 2. Chron. Spir. cap. 35. 36. Heider. d. tr. Lit. A A. seqq.* In Civitatibus nomine Cæsaris erant *Præfecti* sive *Sculteri Reichs-Bögt* / *Reichs-Schultheissen* / *Reichs-Annmänner* / *Stadt-Annmänner* / *Reichs-Pfleger* &c. dann es ist in dem Deutschen Reich allenthalben der Gebrauch gewesen / daß ein Römischer Kaysar oder König*

E

in

In denen Freyen und Reichs-Städten Richter und Bögte verordnet / die im Nahmen des Reichs den Stab führten: ait *Münster in Cosmogr. lib. 3. cap. 68.* Horum officium non ubique parile fuit, sed pro diversitate Civitatum, earumque privilegiorum varium & diversum, in plerisque saltem in criminalibus locum obtinuit, neque id privativè, sive excluso Magistratu Civitatis, sed cuniu- lativè, id est cum Senatu concurrebant, & judiciorum Præsides erant, **Sie haben den Stab geführt.** Alicubi etiam Civilibus judiciis aderant, & multas & debita in causis civilibus exigebant; præter autem istam judicariam administrationem Præfectorum potestas se non extende- bat, nec quoad Reipublicæ regimen sive totum Statum Urbis, so viel das **Stadt Regiment und Staats-Sa- chen** anbetrifft / ullam habuere autoritatem; Et ita *d. Autor* admodum fallitur, quando ex eo, quod Imperator quædam Jura judicialia in Civitatibus exercuit, ipsi Superiorem Territorialem adjudicat, cum justitiæ exerci- tium à causa Status non mediocriter discrepet, uti id la- tius exponit *Knipschild. de Civit. Imper. l. 5. cap. 3. num. 24. Paurmeister de Jurisdic. l. 2. cap. 4. num. 55. Dan. Heider. d. Tr. pag. 79. seq.* Hoc autem Præfecturæ munus plerum- que Comiti vel Baroni non admodum vicino, vel etiam Nobili cuidam commissum fuit. Postea vero Imperato- res vel necessitate coacti, vel importunis precibus inducti, plerasque harum præfecturarum aliis oppignorarunt, cum autem possessores talium oppignorationum jure suo abuti, & sub titulo Civitates plane opprimere conarentur, tunc *exemplo aliorum Statuum* eo laborârunt, ut hujusmodi præfecturas à se averterent; Quemadmodum ergo Duces à Comitibus Palatinis, Clerici ab Advocatorum jurisdic- tione, aliisque oneribus fiscalibus, propter bene merita
erga

erga Imperatores & Imperium, aut per liberalitatem & conniventiam eorum, quandoque etiam per emtiones, permutationes, donationes, aliosque modos se liberârunt, ita ejusmodi modis & mediis Civitates ab hoc onere se redemerunt, & præcipue præfecturas oppignoratas reluentes jure proprietatis sibi acquisiverunt: Et *Patria mea* jus investiendi de Banno Sanguinis Ammannum, sive Præfectum Cæsareum, Rupertus jure quidem revocabili concessit anno 1401. Daß nu fürbaß me ein jeglicher Burzgermeister ze Ulme / der zu dem Amt daselbst genominen und erwelt wird / den bann über das Blut zu richten verlihen soll und mag mit vollem gewalt: Darum das von versummunge sollicher Sachen schedeliche Lute in yre misstat icht gesterckt und desto fürderlichen zu Ingerichtet mug werden / on all geverde / und diese Gnad soll wären Sechs ganzer Jare / und darnach biß uff unser widerruffen etc. uti hæc verba exhibet *Dn. Datt. de Pace Publ. l. 1. cap. 1. fin.* Postea vero hoc jus à subsequentibus Imperatoribus confirmatum & irrevocabiliter concessum est. Et licet adhuc hodie tales Præfecturæ in quibusdam Civitatibus v. gr. Norimbergæ, Francofurti, Rotenburgi ad Tubarim, Halæ Suevorum, Reuttlingæ &c. reperiantur, attamen hæc simulacra tantum & umbræ sunt veterum, nec amplius hoc officium per Cæsarem sed per ipsos Magistratus constituitur, & præ reliquis civibus & ministris tales Præfecti nihil peculiare habent. Ex hisce igitur patet, quod, quæ differentia propter Præfectos inter reliquos Status non obtinuit, illa nec inter Civitates finga debeat, & quoniam, quod teste *Münstero in Cosmogr. l. 3. cap. 68.* praxis & historia comprobatur, & reliquæ veterum Præfecturarum demonstrant, olim promiscue in omnibus Liberis & Imperialibus Civitatibus ad demon-

strandam Imperatoriam auctoritatem Cæsares Præfectos suos constituerunt, (unde cum *Schiltero à d. autore cap. 5 §. 40.* allegato, Comitem Cæsareum Argentinæ dicis gratia tantum fuisse vix mihi persuadeo) quæso, quæ inter æquales differentia? aut quare reliquæ Civitates, quas *d. Autor. cap. 10. §. 3.* inter Liberas refert, hic tantum Imperiales erunt?

*Ex re Imperii
non est, hæc
Præfecturas
renovari.*

§. 22. An autem è re sit Imperii tales Præfecturas rursus introduci? cum *d. Autore* illi quidem acriter & ad pertinaciam usque affirmant, qui invidiosis oculis Civitatum jura & privilegia aspiciunt, & quibus volupe est, Imperium continuis tumultibus, discordiis, querelis & gravaminibus inquietari. Verum nec justum esse hoc institutum, nec utile, omnes quietis, Concordiæ & justitiæ in Imperio amantes meliori ratione contendunt. Si enim tale quid susciperetur, multa damna redundarent in Civitates, quæ non minus ac reliqui Status sua jura à tot Seculis possessa, ab Imperatoribus confirmata, & ab omnibus agnita, sibi eripi passuræ non essent; præsertim cum præque earum ab hisce Præturis Imperialibus per contractus, bene merita & alios contractus onerosos se liberarunt, contra quos ipsas denuo gravari iniquissimum esset, cum privilegium concessum per modum contractus, ne quidem ex plenitudine potestatis ab ipso Principe revocari possit, per *cap. 1. x. de Probat. cap. quondam. x. de præbendis.* Nec minus Imperatores per Capitulationes obligati sunt, conservare Civitatibus sua jura, quam aliis Statibus, plura de hac materia vide apud *Myler in Archol. cap. 17. 18. 19. Knipschild. de Civit. Imp. l. 5. cap. 3. Dan. Heider. Tr. von denen Reichs-Bogtenen / passim & fere per tot.*

3. De Homagii Civitatum

§. 23. Homagii præstatio vel intermissio, sicuti fides & obsequium erga Dominum non mutat, ita vinculum

lum subjectionis, quod nuda promissione absolvitur, infirmius non est eo, quod juramento munitur, nam juramentum, nisi servetur, parum utilitatis Domino affert, ergo non illud, sed ipsa fides spectanda, illud abesse potest, hæc nunquam. Proinde nec nexus earum Civitatum, quæ remissionem homagii ab Imperatore obtinuerunt, est laxior aut liberior, nec reliquarum, quæ id præstant, arctior vel restrictior. Hinc, cum teste *d. autore cap. 7. §. 12.* Superioritati Territoriali nec homagia adversentur, nec juramenta fidelitatis, frustra agunt illi, qui ex accidentali Status qualitate essentialem differentiam inter Liberas & Imperiales Civitates docere conantur, & quia ita præcise *d. autor* non tuetur hanc sententiam, idcirco dixisse sufficiat, Civitatem Imperialem inter alia privilegia id quidem habere posse, ut ab homagio sit immunis, sed, quoniam earum Libertati per hoc nihil accedit, neque cæterorum Statuum ullus unquam fidem Cæsari jurare detrectaverit, Civitates hanc immunitatem hætenus non curasse, exceptis duabus vel tribus, inter quas Argentina, de qua *d. autor cap. 7. §. 10.* jactat, illam ab Ottonis III. tempore nulli Cæsarium homagium præstitisse, quamquam nulla ratione inducor, quare de fide *Lehm. p. 568. l. 5. c. 71.* dubitem? scribentis, Argentinam anno 1200, Imperatori Philippo *debitam fidem* jurasse, nec unquam juramentum, quod hæc Civitas Carolo V. præstitit, alio quam homagii nomine appellare potero. Quoad formulam autem homagii, quibuscunque etiam verbis concipiatur, nihil interesse contra *d. autorem cap. 6. §. 8.* contendo, sive audiat: *Schwören / als eine Freye Stadt / sive als eine Reichs-Stadt / getreu und hold zu seyn*; promiscuæ enim sunt & innoxie locutiones, & præsertim prioris generis formulæ iis solennes sunt, quæ nullo non tempore Libertatem

E. 3.

tatem

tatem suam ab Episcoporum suorum jurisdictione contra eorum insultationes probare student, quod si autem Præfecti & Steuræ Civitatem faciunt Imperialem ex *Lehmann. l. 4.* exemplo Spiræ demonstratur, etiam has hac formula uti, & vicissim Liberas posterioris generis formula esse contentas. Sed meri sunt lusus verborum, rei ipsi nihil conferentes.

Quid sentiendum de Libertate Constitutiva & Reservativa?

§. 24. Jam ad aliam, quam *d. autor in cap. 6. §. 20. seq.* somniat, inter Civitates Liberas & Imperiales distinctionem vel potius Liberarum subdivisionem. En novum discriminis monstrum! *Civitates Liberas esse vel constitutione vel reservatione tales;* Imperialibus enim ab ipso ad municipiorum conditionem relatis, id unice agit, ut & reliquarum Libertas ad nihilum redigatur, &, quam vi ademit Rex Galliarum Argentinarum Libertatem, eâ sub specie juris priventur cæteræ civitates, sicque, ut ajunt, *oculi amissionem non dolet, modo alio cæci fiant:* Cum enim *Libera Constitutione* tales ipsi non placeant, sub *Reservatione* talium nomine non aliæ illi veniunt, quam quarum Libertas vel in agone vel jam mortua est. *Illas* vocat, quas Cæsar ex nexu municipali exemit, *has*, quæ Libertatem à Principe redemerunt, Imperioque immediatæ factæ & Imperialium matriculæ inscriptæ sunt. Sed non dari in Imperio *Libertatem Reservativam* vel exinde pater, quod ab initio omnes Status non nisi Provinciarum Gubernatores sive administratores, Regumque & Imperatorum ministri, omnesque Civitates ex *d. autoris* asserto municipales fuerint; Quomodo ergo sibi potuerunt reservare Libertatem, quam non habuerunt; Sit nobis exemplo Civitas Berna, olim Imperialis, de qua ita *Petermann Etterlein in Chron. der Pöbl. Eidgenossenschaft fol. 34.* apud *Knipschild. l. 1. c. 6. num 26.* scribit: *Herzog Berchtoldt von Zeringen / hat Bern*

Bern die Stadt erbaut / und als er sie beherrscht hat
 17. Jahr / hat er sie geben an das Römisch Reich / doch
 in dergestalt / daß Sie mit sonderbahren Freyheiten be-
 gabt gnädiglichen halten / und nicht mehr entfremdet
 werden solle; Also nam Kayser Friderich / der damahls
 Römischer Kayser war / die Stadt auff an das Reich /
 begabet auch die mit sonderbahren Freyheiten nach dem
 Recht der Stadt Cöln. Ex his enim liquet, Bernam
 quidem sibi quædam privilegia non reservasse, sed stipula-
 tam esse, & ad instar Coloniae impetrasse, ipsam vero Li-
 bertatem & Status qualitatem (hæc enim respectu Civi-
 tatum semper Synonymicè accipimus) ab Imperatore con-
 cessam fuisse. Argentinam quod attinet, illam neque o-
 mni tempore Liberam fuisse, nec ultro ad Imperium ac-
 cessisse, sed Libertatem una cum reliquis Civitatibus ad
 Rhenum sitis ex beneficio Cæsarum accepisse supra ex
Lehmanni l. 4. cap. 3. pag. 280. ostendum, idem quoque de
 reliquis Civitatibus dicendum.

§. 25. Ad rationes autem & deductiones hujus divisionis *Refutatio huius
 à d. aut. inc. 6. §. 20. 21. prolatae summam respondemus. Ad
 (1.) falsum essu, quod Imperator in Civitatibus, quas ipse
 ex aliorum nexu exemit, loco Ducis successerit, vid. quæ
 supra §. 12. & 13. dicta, & hinc adeo non diverso jure Ci-
 vitatibus d. auctori constitutione vel reservatione Liberis
 imperat; ut tam in his, quam in illis, quæ à Principibus
 suis manumissæ, suos Præfectos habuerit, Collectas ab iis
 acceperit, easque variis immunitatibus decoraverit, qua-
 propter neque dici potest. Civitatem posterioris generis
 nihil debere, nisi quod sponte in manus illius cesserit,
 præsertim cum nunquam tales cessiones tabulas viderim,
 neque insolitum hunc processum obtinere, ut Cæsari Im-
 perioque onus probationis incumbat, quoties aliquid juris
 in*

in talem postulet, sed invertenda potius est hæc regula, *Civitatem ad omnia esse obligatam, quæ communiter Status Imperatori & Imperio debent, nisi privilegio vel alio modo probet se ab hoc vel illo onere esse exemptam.* Ex quibus allatis constat, (2.) Utriusque generis Civitatum Libertatum esse Constitutivam, non Reservativam; Quæ etiam (3.) probatur vel præsumitur ex iisdem rationibus, ex quibus reliquorum Statuum immedietas docetur. (4.) Communis Civitatum Libertas sicuti reliquorum Statuum, *Mynster. Cosmogr. l. 3. cap. 22. Heider. d. tr. pag. 99.* est beneficium Cæsaris & Imperii: Horum quippe est & semper fuit dare & indulgere Jura Civitatum Liberarum, vid. *Capit. Ferdin. IV. art. 45. Leopold. art. 44. Josephi art. 43. CAROLI VI. art. 1. & 22. R. l. de anno 1641. §. 97. R. l. de anno 1654. §. 197.* Analogia autem de feudo dato & oblato hic non quadrat. (5.) Utriusque generis Civitatum Libertas interpretationem habet extensivam, ad Jura tamen Imperii accommodandam, unde etiam (6.) in favorabilibus est. Neutrius generis Civitas (excepto in casu fractæ Pacis Publicæ & criminis læsæ Maj.) de Jure Libertatem amittere potest, exempla tamen adsunt, id frequentius & facilius accidisse iis, quæ Principum suorum indulgentia ad Libertatem pervenere, quoniam non raro ipsos suæ benignitatis pœnituit, & successores territorii ampliandi cupidi, facile remedia invenere, quibus antiquorum jurium nomine eas ad pristinum statum revocârunt. (8.) Utriusque generis Civitates hodiæ ab alienationibus sunt securæ, sicuti olim absque ulla consideratione modi, quo ad Imperium pervenerint, oppignorari & alienari potuerunt, nisi expressis privilegiis se contra oppignorationes muniverint, testatur id Catalogus civitatum ab Imperio avulsarum à *Knipschild. l. 4. cap. 1.* traditus, & veteres matriculæ, altero
ferè

ferè tanto majorem hodierno numerum Civitatum Imperialium exhibentes. Neque tamen id solis Civitatibus accidit, sed & Episcopatus & Monasteria eidem oneri exposita erant, comprobante id *Heidero d. tr. pag. 9. lit. KK.* Postea vero hæ alienatione, per eas viribus Imperii admodum debilitatis, publica Capitulationum Lege prohibita sunt, vide *Caroli V. art. 9. & novissimam CAROLI VI. art. 10.* ibi: Wir sollen und wollen auch dem Heil. Römischen Reich und dessen Zugehörungen / nicht allein ohne Willen / Wissen und Zulassen der Churfürsten / Fürsten und Ständen sammtlich nichts hingeben / verschreiben / verpfänden / versetzen / noch in andere weg vereußern oder beschwehren &c. Catalogum autem, quem (9.) exhibet *d. autor*, illarum Civitatum, quæ à Principibus suis Imperio relictæ, mancum esse, & suo vitio laborare, nemo non videt, inter eas namque refert *Argentiam*, Gallorum regimini subditam, *Hamburgum*, quotidie ultimam Libertatis horam extimescente, *Embdam*, quæ dudum ab Imperio ad Batavos secessit *Bremam*, autoritate Suecorum Regis hætenus à Comitibus exclusam, sed quare ad eas referri nequeunt, *Offenburg*, *Gengenbach*, *Zell*, *Pfullendorff* &c. pari modo Minorum suorum permissione immediatæ factæ, aut cur non iis addere potero *Ulmam*, quippe quæ suâ se pecuniâ ad Abbatis Richenoënsis jurisdictione redemit, Imperioque addixit? Ast ideo eas omittit *d. autor*, ut constet, illum non veritatis eruendæ studio, sed ut Libertati Civitatum Imperialium invidiosas insidias struat, in earum jura inquirere.

§. 26. Ut autem eo melius suam mentem explicet, proponit *Judicium*, quod vocat *Germania Recuperatorium*. *De Judicis Recuperatio-*
Cujus in §. 24. cap. 6. subministrat *causam impulsivam*, effectum, ejusque
factum & modum procedendi. Illam esse ait *restauratio-*
nem *causa impul-*
sivam.

nem Domani Cæsarei: Sed cum supra in §. 18. jam ostensum, Domanium Cæsaris non solas Civitatum collectas absolvisse, ideoque neque hæc tributum ad restituenda ista bona Domania sufficiens, neque consilia admittuntur Constitutionibus Publicis contraria.

Effectus.

§. 27. *Effectum* in eo consistere putat, ut sciat Imperium, quid ei liceat in Civitates vel minus. Sed vereor, ut hic effectus se exserat, nam si, ipso fatente, Consilia circa tributa & reductionem Scultetorum non tangunt illas, quæ reservatione Liberæ sunt, neque has, quæ Libertatem constitutivam habent, quid opus isto iudicio? Ast his posterioribus opponi posse ait regulas, quod privilegia amittantur abusu, quod beneficia propter ingratitudinem liceat revocare; Verum cum hæc facti sint, nec præsumantur, idcirco probari debent, & licet fortè quoddam esset membrum, quod jure suo abutitur, quis toti Collegio imputaret, quod in uno vel altero desideratur? Ingratitudinis notam autem eo certius evitabunt, quoniam secundum unanima historicorum testimonia, in omnibus exortis in Imperio motibus, tumultibus & dissidiis, fidelissime semper à Cæsarum partibus steterunt, & adhuc hodie, quibus valent viribus, omnia ea ad communes Imperii necessitates & commoda conferunt, quæ à fidelibus Imperii Statibus exigere possunt.

Modo procedendi.

§. 28. *Modum vero procedendi* in hoc iudicio hunc tradit: (1) videndum esse, num Cæsar potuerit jura Libertatis cum tanto Imperialis Domani detrimento largiri? Hæc frustra queritur d. autor de domanio deteriorato, illud enim non diminuerunt, sed meliorarunt Imperatores, quando Civitates in numerum Imperialium receperunt; Quod si vero per jura Libertatis intelligit privilegia à Steuris & Præfecturis, (in quo quidem ei firmiter contradico,

dico, nam nullam inter se connexionem habent jura Libertatis & hæc privilegia) tunc hæc quæstio cum illis pertractanda erit: An Imperatores potuerint Clericis censum remittere, an potuerint vectigalia Electoribus oppignorare, an justum sit, tales oppignorationes in Capitulationibus perpetuari, & quæ sunt alia? Ad quæ sine dubio respondebitur: *Omnia tamdiu licita esse, quamdiu expressa lege non prohibentur.* (2.) Num privilegia revera extent? Resp. Duplicem in Imperio jurium esse probationem, per documenta, & si hæc non adsint, per longam & quietam possessionem, de qua in cap. seq. (3.) Si privilegia partem forte indulgeant Libertatis, annon Civitas sibi usurbet totum complexum? Sed & de hoc infra. (4.) Annon amiserit abusu vel quodam genere delicti Civitas sua privilegia? Sed his adde & has quæstiones: An revera abusus sit commissus, annon delictum præscriptum, aut annon rursus in gratiam cum Imperio redierit? (5.) Num redemerit Senatus à Casare privilegium, an vero Populus, & si hujus è re sit ob Procerum tyrannidem, privilegia iterum tolli, quid justum sit factu? Resp. Nihil interesse, an Senatus, an Populus ea redemerit, cum privilegia Civitati concessa, semper utrumque concernant, ex indissolubili illo nexu, qui eos conjungit; Quod si vero occasione cujusdam privilegii hæctenus lites inter eas ortæ, non propterea privilegium sublatam fuit, sed per Commissarios Imperator causam examinari fecit, & vel eos iterum conciliavit, vel Magistratum, si nimis gravis populo factus, deposuit, vel cives absque justa causa rebelles punivit. (6.) Quis Imperator largitor privilegii fuerit? Nihil refert, cum plerumque Civitates ab alii Imperatoribus illa confirmari curârint; neque Wenceslai diplomatibus, maximè cum Electorum & Statuum consensu munita sunt, fidem omnem denegati, colligen-

colligendum est ex *Lehmann. l. 7. cap. 70. pag. 847. seqq. Limnao Tom. 1. addit. ad l. 2. cap. 11. num. 33. (7.)* Quis Status largitione facta *Reipublica fuerit*? Quare hoc cuidam privilegio deroget, non video, nam cur privilegium datum in Statu Civitatis Democratico, non valeret, eoin Aristocratiam mutato? Præsertim cum nulla regiminis mutatio absque Imperatorum consensu facta fuerit. Id autem plane superfluum est, (8.) *in causam privilegii inquirere*, cum nullum concedatur privilegium, in quo non bene meritorum erga Imperatorem & Imperium mentio occurrat, quam vero infringere causam, absurdum foret. Sine dubio, si de facto instituatur tale iudicium recuperatorium, non deessent Civitatibus plura & solidiora argumenta, quibus iustitiam Libertatis suæ defenderent, hæc autem in præsentiarum ad *d. auctoris* traditiones dixisse sufficiat.

Conclusio huius capitis.

§. 29. Ex his itaque satis patet, cum neque Præfecturæ, neque Collectæ annuæ, neque homagium, neque modus perveniendi ad Immediatatem, neque temporum diversitates Libertatem Civitatum constituent aut impediant; *Nexum Civitatum Imperialium erga Imperatorem esse unum atque parem, fidem scilicet & obsequium, nec ullam propterea obtinere inter eas differentiam, sed omnes Liberas esse.*

CAPUT

CAPUT II.

DE
PARI NEXU CIVITATUM IMPERIA-
LIUM CUM IMPERIO.

§. I.

P*Ar omnium Civitatum Imperialium, (ad distin-
ctionem à municipalibus, mixtum genus non
agnoscimus, vid. Dn. Praeses Part. 2. Sect. 2. cap.
9. §. fin.) & equalis nexus cum Imperio in eo
consistit, quod sint Status, sive, quod ad Corni-
tia Imperii vocentur, ibique ipsis una cum Imperatore &
reliquis Con-Statibus de negotiis Imperii concludendi po-
testas competat; Et quamvis hæc qualitas olim ipsis con-
troverti voluerit, attamen omni jure eas illa gaudere, Do-
ctores nullo ferè excepto communiter asserunt, vide post
centum alios à Knipschild. l. 2. cap. 2. num. 26. allegatos,
Dn. Praeses Part. 2. Sect. 2. cap. 9. §. 3. seqq. & Imperatores
& reliqui Status ipsi dudum agnoverunt;*

§. 2. Operæ pretium est, verba integra *Lehmanni*
proferte, ut videant adversarii, ipsos frustra denegare Ci-
vitatibus ea, quæ totum Imperium concedit, ita namque
in *Lib. 4. cap. 4. pag. 289.* scribit: Vor Jahren ist etlichen
hohen Versohnen und andern Gelehrten / etwas frembd
und ärgerlich vorkommen / daß die Stadt / und bevorab
theils geringe / den höhern Ständen des Reichs / in dem
was Ihre Freyheit / Regalia, und Gerechtigkeit belangt / sol-
ten verglichen werden / und den Titul und Nahmen eines
Standes haben und führen / deshalb in Büchern und
Schriften der Städte Freyheit (vide, Civitatum Liber-
tatem

tatem indubitato à qualitate Status solum & indissolubiter dependere) in disputat gezogen. Demnach aber diese Zer-
 rung der Kayserl. Majestät anno 1582. auff dem Reichs-
 Tag in Augspurg fürkommen / haben Sich dieselbe in
 einer resolution über der Obern Stände Bedencken in
 puncto contributionis dahin erklärt / das die Stadt /
 Mitglieder und Stände des Reichs / und der Reichs-
 Constitutionen fähig seyn. Item / in einer Privat-Hand-
 lung Kayserl. Majestät mit den Erbarn. Frey- und
 Reichs. Städten in Bewilligung der Türcken. Steuer /
 als derselben Gesandte auff erfordern in Kayserl. Maj.
 Zimmer vor Ihro Majestät selbst und dero Beheimen
 Rätthen / Herrn Trautson / Harrach / und Vice. Canz-
 lern Vieheusern / erschienen / hat der Vice. Canzler un-
 ter andern / aus Befehl Kayserl. Majestät gesagt / das
 die Stadt in ihrer Schrift vorbracht / als solte man
 Vorhabens seyn / dieselbe vom Religion und Prophan-
 Frieden auszuschliessen; darauff geben Kayserl. Maj.
 diesen Bericht / das Ihro Majestät unbewußt / wo und
 durch wen solches beschehen seyn möcht / das wüßten
 Sie Sich aber wohl zu erinnern / das es aus Ihrer Maj.
 Beheiß / Will oder Meynung nicht beschehen wäre / und
 geben zwar Ihr. Majestät Schrifften genugsam zu er-
 kennen / das Sie / das die Stadt gleich andern höhern
 Ständen des Religion-Friedens und Reichs-Constitutio-
 nen (so viel die Reichs. Stadt belangt) fähig sind / nie in
 Abred gewesen &c.

*Et consensu
 reliquorum
 Statuum.*

§. 3. Et ipsi Status apud Lehmann. d. loc. ita se de-
 clararunt: Hernach den 1. Aug. haben die Obern Stände
 öffentlich im Reichs-Rath vermelden lassen / das Chur-
 fürsten und andere Stände anders nichts wissen / denn
 das die Stadt Stände des Reichs wären / die Sie auch
 jederzeit

jederzeit darvor erkannt / gehalten / zu den Reichs-Tagen erfordert / und mit Ihnen referirt und correferirt hätten. Die Evangelische Ständ / haben Sich noch mehrers in dero Rath gegen der Städt Gesandten resolvirt und vermeldet / nachdem ein W. Verstand eingefallen / als ob die Städt nicht Stände wären / daß es diese Meynung bey Geist- und Weltlichen Fürsten gar nicht hätt / dann es offenbar / und niemand würde es widersprechen können / daß die Städt Reichs-Stände / und daher des Religion : Friedens und aller Reichs-Constitutionen und Wolthaten fähig seyn. Durch solche Erklärung haben Kayserl. Majestät und die Höhere Stände / den Disputanten in erregtem Streit unzweiffentlichen Entscheid und Ausschlag geben / darnach Sich zurichten. 2c. 2c. vide ergò, Civitates Imperiales indubitato Status Imperii esse, easque pari cum ceteris Imperii Statibus (reservatâ tamen reliquorum Statuum Superiorum prærogativâ & præ eminentiâ, illisque à Civitatibus debitâ reverentiâ) passu ambulare.

§. 4. Infallibilis verò & characteristica nota Status Imperii est, quod in Comitii Sessionem & votum habeat & Superioritate Territoriali fruatur. *Civitates in Comitii votum & Sessionem habent.* Dn. Praeses, Part. 2. Sect. 2. cap. 1. §. 3. Quo tempore primum ad Comiticia vocari cœperint Civitates Imperiales, id quidem propter silentium Historiæ antiquæ, & successivum omnium rerum in Imperio incrementum certò definiti nequit. *Joachim. Hagemejerus de Comitiiis cap. 6. pag. 34.* putat admodum verisimile esse, quod Civitates Imperiales Seculo X. beneficio Henrici Aucupis jus suffragii primitus obtinuerint. Sed nullas causas in medium affert, quibus asserto suo verisimilitudinem conciliet. Et constat quidem, Regem hunc struendis urbibus insigniter operam dedisse, jus

jus autem suffragii in Comitibus ipsum Civitatibus Imper. tribuisse, à vero alienum prorsus nobis esse videtur. Pariter *Hyppolytum à Trenzsbach* / sub quo nomine latere voluit *Philipp. Knipschild*, *Ordinis Equest. Suevici ad Nicrum & Cocharum*, ut & *Civitatis Imperii Eslingens. Syndicus*, in unvorgreiflichen Bedencken über etliche Fragen der Freyen Reichs-Ritterschafft Stand und Session betreffend / votum & Sessionem Civitatum Imperialium in Conventibus Imperialibus modo ab anno 1582. arcessentem recte notavit *Dn. Joh. Philipp. Datt. de Pace Publ. lib. 5. cap. 6. pr.* Majori specie veri alii ad Seculum XII. sese recipiunt, in illoque existimant aliquas Imperii Urbes id authoritatis ac dignitatis consecutas esse, ut Cæsares illas æquè ac reliquos Status ad Comitiam vocaverint. Id quod colligunt ex Comitibus à *Friderico I. Roncaliæ* habitis, ubi jam Civitatum (Imperialium) occurrit mentio *Lehmann. lib. 5. cap. 58.* & *Ludovico IV.* regnante ipsarum votum non parum ponderis habuisse, ex *Mutio & M. Alberto Argentin.* probat *Lehmann. lib. 7. cap. 18. pag. 755.* à cujus ætate eas in omnibus Comitibus comparuisse, comprobat *praf. A. B. aliaque Constitutiones Imperiales & Recessus omnes.* Probabile itaque est, Civitates pedetentim juxta Immedietatem & Libertatem instar reliquorum Statuum Comitiorum juris participes redditas fuisse. Unde etiamnum hodiè *questio Jure* locum in moderna Diæta obtinent, ibique *Votum suum Decisivum* (de quo diu ipsis mota fuit controversia, in Tractatibus Pacis Westphaliæ adhucdum agitata, vid. laud. *Dn. Datt. d. loc. Puffend. Hist. Suec. l. 17. §. 93.* quod tamen ipsis ab antiquo competiisse, contra *Peucerum & Caninium*, non nisi votum Consultativum Civitatibus tribuentes, ex Actis publicis peculiaribus scriptis demonstrant *Ludovicus Kremp, von Freudenstein / Argentinensis Civit.*

Civit. Consil. & Hieron. zum Lamb/ Civit. Francofurt. Consil. nec non *David Gloxinus, Lubecens.* in *Instrum. Pacis Cesar. Svec. art. 8. §. 4. & Cesar. Gall. §. 6.* confirmatum absque ulla contradictione ferunt, quamvis ob exclusionem à Re- & Correlatione de plenario ejus effectu conquerantur. vid. *Londorp. Act. Publ. Tom. VII. lib. 6. cap. 265. pag. 226. & cap. 306. pag. 286.* Voti illius decisivi natura & ratio in quo consistat, exponitur ab *Auth. Medit. ad Instrum. Pac. pag. 1304. seqq.*

§. 5. Dividitur Civitatum Imperialium Senatus *Forma Deliberationum Civitatenſiſ.* in duo Scamna: *Rhenanum*, quod occupant Civitates Circuli Rhenani, Westphalici, Saxonici utriusque: *Suevicum*, in quo sedent Civitates Circuli Franconici, Suevici & Bavarici. Quæ divisio indè orta est, quod antiquitus Comititia, aliique Conventus plerumque & maximè æstivo tempore sub dio celebrata, & longa scamna posita fuerunt, in quibus Status eorumque Legati sederunt, indeque Scamnorum distinctio tam principum, quàm Civitatum remansit, *Lehmann. l. 7. cap. 124. pag. 1016.* hodiernum autem Schema Civitatum in Comititiis Augustanis anno 1474. ita dispositum, fuit, teste eod. *Lehmann. l. 7. cap. 113. p. 974.* nec non *Müllero, im Reichs-Tags Theatro in der V. Vorstellung cap. 44. §. 4. ibi:* In der Zusammenkunft der Städte / haben die Rheinische / Elßische / Wetterauische / Sächsische und Thüringische / absonderlich einseits / und die Schwäbische und Fränckische auch besonder auff der andern Seite gesessen / und sich verglichen und übereinkommen / daß Sie auff beeden Orten / wie sie ohngefährlich dazumahl gesessen / ins künfftige sitzen / und die Umfragen abgerechelt gehalten werden solten &c. &c. Directorium hoc in Senatu regulariter competit illi Civitati, in quâ habentur Comititia, aut si negotio non sit sufficiens,

ficiens, tunc plerumque Civitatis Conscribentis (quarum sunt quatuor: *Argentoratum*, *Norimberga*, *Francofurtum* & *Ulma* ab anno 1523.) Legatus hoc munus subire solet, in cujus Circulo Conventus institutus; vel si Comitia in alio loco quàm Civitate Imperiali celebrantur, cujusque Scamni prima Civitas dirigendi jure utitur, quo per aliquos sui Ordinis Senatores & Syndicos defungitur. *Author des Grundveste des Heil. Röm. Reichs part. 2. cap. 6.* Directorium qui obeunt, per unum ex suo numero, omnes propositiones, relationes, tam in Collegio Civitatum, quàm generali Statuum Concilio expediunt, consulta & conclusa in chartam conjiciunt, publicè legunt vel addunt. In exquirendis & colligendis votis Directores hunc observant ordinem: primo Legatum Civitatis Coloniensis, in Scamno Rhenano interpellant, secundò ad Suevicum deflectunt, & Ratisbonensis postulant votum, tertio iterum ad Rhenanum redeunt, & deindè ad Suevicum, atque ita consequenter continuata variatione pergunt, usque dum omnes Civitates de voto suo rogatæ fuerint, quibus denique ipsi ultimo loco suum subjiciunt suffragium, & quod per majora placuerit, exponunt, conclusum concipiunt, & postea ad petitionem Moguntini, in *Pleno*, sive in reliquorum Statuum communi congressu explicant, & unanimi Statuum & Imperatores consensu confectum Recessum subscribunt. Acta autem Civitatum publica in duobus reservantur *Archivis*, *Spirensi* & *Ulmenfi*, ex quibus, tanquam locis publicis & authenticis, necessitate postulante, instructio desumitur. Hic jam conspici deberet, si quæ esset, inter Liberas & Imperiales Civitates differentia, necesse esset, duo Scamna constitui, unum Civitatum Liberarum, alterum Imperialium, illud ab hoc planè separari, illius votum peculiare & longè majoris ponderis esse, quam hujus;

hujus; imò posterioris Scamni Civitates à Comitibus planè arceri. Sed neutrum horum esse, & omnes communis Sessionis & suffragii participes fieri, easque (præter ordinem, qui in numero pluribus subjectis inevitabilis est) in ferendis Sententiis adeò æquali jure & libertate uti, ut infimæ Civitatis votum non minoris valoris sit, quàm ejus, quæ primo loco rogatur, comprobant omnium Comitiorum praxis, communia Civitatum Conclusa & votorum alternatio. Unde, *Quacunque Civitas in Comitibus comparet, ibique Sessione & voto gaudet, illa est Libera, sive Immediata, cum ad hæc aliæ Civitates non admittantur.*

§. 6. Nam quamvis *d. autor in cap. 4.* totus in eo sit, ut contendat, etiam Mediatos olim Comitibus interfuisse, id tamen, æquè ac *Anonymus ille de Halâ*, ex nullo idoneo autore probat, & præsumptiones, quas ex figmento Septem Populorum colligit, falsas esse, supra *cap. 1. §. 4.* ostensum. Sed sicuti id certissimum est, tales 7. Populos nec unquam extitisse, neque eos Ducatus, qui extinctâ Carolinâ familiâ, in Germaniâ clarebant, omnia exhaustisse, neque ad tempora usque Friderici I. integra durasse, ita, quod de aliis Immediatis Principibus, Episcopis & Comitibus constat, eorum scil. numerum Ottonis I. tempore admodum crevisse, hoc etiam de Civitatibus Imperialibus dicendum erit. Cum has maximè quæ Rheni accolæ sunt, initia suæ Libertatis ad Ottonum, & Incrementa ad Henricorum tempora optimo jure referre, nemo nisi omnis historiæ nescius, hætenus negaverit, confer hîc ea, quæ supra *cap. 1. §. 9. seqq.* dicta sunt; Proinde si ante Friderici I. tempora legatur, Civitates Comitibus interfuisse, certè nulli vitio vertitur, si id de Civitatibus Immediatis intelligat. Quis enim Principes Imperii, ita negligentes aut Juris sui oblitos fuisse suspicaretur, ut passi fuerint, urbem

*Error, Statue
etiam Medi-
atos olim Co-
mitibus inter-
fuisse ibique
votum ha-
buisset.*

quandam suarum municipalium pari cum ipsis passu incedere, & quem potissimum cernimus in Comitibus, Characterem Statûs & Immedietatis arrogare? Quid opus fuisset Separatione Immediatorum à Mediatis, aut in quo confutisset istud discrimen, si non in eo, quod illi participes fuerint communium Consiliorum, à quibus hi jure merito excludebantur, quoniam ipsorum nihil intererat, quæcunque in Comitibus concluderentur, aut quid ipsis votum ab alio arbitrio dependens? Vel si concedamus ipsis liberum suffragium, & quæ *d. Autori cap. 4. §. 4.* est regula, si, cui in provincialibus cujusque Territorii Conventibus locus fuit, illi etiam locus suffragiumque in Imperialibus Comitibus patuerit, quæso, quàm confusum chaos præsentassent nostra Comitibus? Nonne, cùm major semper sit numerus mediatorum, quàm immediatorum, in illorum manibus stetisset, per majora horum Conclusa annihilare & eludere? Sed Siculæ gerræ. Quid si etiam liquidò constet, Mediatis cujusdam fieri mentionem in Comitibus seu *Curiis Regiis*, uti antiquo Stylo vocantur, attamen exinde non sequitur, illum suffragii ergo ibidem comparuisse, scimus enim, olim in istis Curiis Regiis, non solum de negotiis Imperii actum, sed & alia solennia peracta fuisse, plerumque enim aut novus Imperator electus vel coronatus, Successor declaratus, matrimonium regium initum, novus Princeps creatus, aut feriæ Sacræ celebratæ fuerunt. Si ergo scire velis, quid ibi facerent mediati, imò & exteri, finge tibi actum quendam splendidum & solennem, cui animi & curiositatis gratiâ, multi interesse solent, quamvis regulariter ibi nihil negotii habeant. Deindè si quoque vocatio probetur, non tamen vocatis votum & Sessionem competiisse præcisè inde sequitur, constat enim, *B. Lutherum* ad doctrinæ suæ defensionem, non ad suffragiū dicen-

dicendum à Carolo V. Wormatiam anno 1521. & Assessores
 Cameræ anno 1608. à Rudolpho II. ad Comitiam vocatos
 fuisse, ut rationes sententiarum in causis quatuor Monaste-
 riorum latorum examinent. Postremò si concederetur,
 (quod tamen difficillimè fiet) mediatum in Comitibus an-
 te Friderici I. ætatem votum ferre potuisse, quis idem di-
 ceret de ævo posteriori, maximè à Rudolphi I. ætate, ad
 hodierna usque tempora, ubi de Separatione Immediato-
 rum à Mediatis nullum amplius dubium superest, cum
 nulla Imperii Constitutio reperiatur, in quâ non mentio
 fiat *Statuum*, und haben mit der Stände Rath und Con-
 sens beschlossen / quis autem tam absurdus esset, statuere,
 sub statuum nomine etiam mediatos venire? Aut si for-
 tè Comes quidam vel Nobilis mediatum, prudentiâ & rerum
 experienciâ præclarus, in Comitibus in re quadam ardua de
 Sententiâ suâ rogatus fuerit, quis proinde omnes Comites
 vel Nobiles in numerum mediatorum referret? Idem cen-
 sendum de modo, quo *d. Autor* à municipalibus ad Impe-
 riales argumentatur: Scilicet, probationem Sessionis &
 voti alicujus Civitatis, cui Status quæstio movetur, hoc
 Alexandrino ense dissolvi: *Comitalia quoque suffragia*
fuisse penes Civitates Municipales: Ergo: Si omnibus Civi-
 tatibus de libertate lis oriretur, quoniam in omnibus hæc
 decisio *d. auctoris* applicanda esset, omnes facile in nume-
 rum municipalium referre, earumque Libertas revocari
 posset, & hunc ultimum ictum eò minus effugerent Civi-
 tates ex hypothesi *d. auctoris* reservatione Liberæ, cum ipsis
 perpetuò objici posset, eas tantum quâ municipales, Prin-
 cipum suorum conniventiâ jure suffragii gaudere, & in
 eorum arbitrio esse, pro lubitu eas ad pristinum Statum
 reducere. Exemplo sit Civitas Hamburgensis, huic *d.*
autor c. 6. §. 21. tribuit Libertatem reservativam ab omni

revocatione prorsus securam, quam tamen in *cap. 6. §. 7.* unico illo argumento iterum auferre non erubescit. Sed adeò habet calamum livore ac odio corruptum, ut in genus quisque, qui non peponem pro corde, fungum pro cerebro habet, oppidò perspiciat, scribere ipsum, & causas respondere, ad captum magis glandulæ suæ pinealis Gallicæ, quàm ad veritatem & æquitatem. Quid enim impudentius, quàm præsumptionem & probationem Status pro se, contra eum detorquere? Et quid hoc dogmate magis potest esse virulentum? Aut quis unquam audivit, Statui cuidam ex solo hoc dilemmate Immedietatem adjudicatam esse, vel quæ consequentiæ probatio, Civitates Municipales una cum Imperialibus votum & Sessionem olim potuerunt habere, ergo, hæc vel illa Civitas Imperialis, de ejus Libertate quæstio movetur, olim tanquam Municipalis in Comitibus comparuit; id namque si verum esset, municipales olim hoc jure gavisas fuisse, probandum primo loco veniret, illam Imperialem tum temporis quàm municipalem votum suum tulisse. Certe si nulum aliud periculum Civitatibus Imperialibus quàm ab Alexandrino ense *d. auctoris* imminet, Libertas ipsarum diu inconcussa, salva & incolumis stabit ac manebit. *Quæcunque enim Civitas probat, se voto & Sessione in Comitibus frui ipsamque ab aliquot retrò Seculis habuisse, illa est & præsumitur Libera, non municipales.* Et proinde firma manet assertio. Neque in antiquis nec hodiernis Comitibus alias quàm Liberas Civitates reperiri, easque omnes, quæ ibidem Vota sua ferunt, Status esse.

Civitates habent Superioritatem Territorialem.

§. 7. Si autem certum est, quod Civitates Imperiales sint Status, & Jure Sessionis & Voti in Comitibus gaudeant, necesse est, *Ipsas etiam habere Superioritatem Territorialem.* Quæ est propria affectio, & essentielle consecutivum

tivum civis immediati, & maximè Status, consequenter & Civitatis Imperialis, ita ut positâ vel negatâ qualitate civis immediati & Status, ponatur vel negetur Jus Territoriale, & vice versâ, uti ait *Dn. Praeses Part. 2. Sect. 2. cap. 1. §. 10. fin. & cap. 9. §. 3.* Et hæc Superioritas in Principe vocatur *Landesfürstliche* / in Comite, *Gräflische* / in Civitate, *Städtliche Hohe Obrigkeit* / *Hohe Landes-Obrigkeit* / *Ober Landes-Herrlichkeit* / *Limn. Jur. Publ. lib. 1. cap. 1. num. 50.* vid. *R. J. de anno 1548. §. 66. R. J. de anno 1555. §. 40. R. J. de anno 1559. §. 21. 22.* De origine ejus in genere vide *Dissert. Dn. Heilbronneri sub Praesidio Dn. Widdvogelii, de Superioritate Territoriali Civitatum* habitam. Quo autem Tempore Civitates ad hanc Sublimitatem pervenerint, adeò clarum & evidens non est. Quemadmodum enim neque principes alique Status potentiores uno tempore ac momento, sed successivè & sensim per spiramentorum, potestatem illam Majestatis æmulam, quæ nomine Super. Territor. hodie venit, acquisiverunt, ita neque Civitatum Superioritas Territorialis unius Cæsaris concessionem, sed multorum annorum, imò Seculorum lapsui adscribenda est. Quantum vero ex principiis historicis colligere licet dicendum, originem ejus post Ottonum tempora, & sic longo intervallo post Duces, Principes aliosque Status quærendam esse: *Wurstisius in Chron. Basil. lib. 2. cap. 11. fol. 96.* apud *Myler. in Archolog. Ord. Imp. c. 17. sqq.* Postea prout quæque Civitas citius vel tardius Immediata facta, vel privilegiis ab Imperatoribus decorata fuit, Superioritas earum incrementa cepit, usque dum ad eam plenitudinem attigerit, in quâ hodiernum conspiciatur. Habere autem Civitates Jus Territoriale probatur (1.) quod sint Immediati Imperii Cives, & simul Status. (2.) Quod omnia exerceant jura, quæ nomine Superioritatis

ritatis Territorialis veniunt. (3.) Quod ea expresse ipsis confirmata sit in *Instrum. Pacis art. 8. §. 4.* ibi: *Tam in Universalibus verò, quàm Particularibus Diatibus, Liberis Imperii Civitatibus, non minus, quam ceteris Statibus Imperii competat votum decisivum, iisque rata & intacta maneant, regalia, vetigalia, redditus annui, libertates, privilegia confiscandi, collectandi & inde dependentia, aliaque jura ab Imperatore vel Imperio legitimè impetrata, vel longo usu ante hos motus obtenta, possessa & exercita, cum omnimoda jurisdictione, intra muros & in Territorio.* Ex quibus ultimis verbis patet gaudere eas Superioritate Territoriali non tantum in cives, sed etiam in Subditos suos extra pomeria, intra & extra mœnia, in urbe pagisque viventes sibi subiectos.

*Specialiora
Jura Superioritatis Territorialis.*

(1.) Jus Sacrorum.

§. 8. Ast ut ad species, ut vulgo loquuntur, eamus, principaliora *Superioritatis Territorialis* Jura in applicatione ad Civitates Imperiales breviter enarremus: Inter quæ occurrit (1.) *Jus circa Sacra*, Quod etiam Civitatibus Imperialibus in *Pace Religiosa* confirmatum, per R. 7. de anno 1555. §. Und damit solcher Friedt. 15. & §. Nachdem aber 20. 20. 27. Et quamvis Pontificiæ, principiis suæ Religionis impeditæ, hoc jure non audeant uti, attamen Protestantes jugo hoc excusso, istud meritò sibi vindicarunt, eoque adhuc plenariè utuntur. In eo verò admodum se decepit d. autor, quando in cap. 7. §. 5. putat, autonomiam in jure Ecclesiastico ex eo tantum ad Civitates pertinere, quod fidei formula Cæsaris non ferat, Principem Pontificiæ Religionis addictum hanc spartâ defungi, & in Pace Westphalicâ præter jura Consistorii nil Civitatibus datum esse; Nam contrarium planè demonstrant verba *Instrumenti Pacis art. 5. §. 48.* ubi indistinctè omnibus Electoribus, Principibus, & Statibus Evangelicis (comprehensâ Liberâ Imperii Nobilitate) Ecclesiastica Jurisdictio relictæ.

relicta, imò & integrum Jus Diæcesanum seu Episcopale, vel, ut clarius dicam, jus circa Sacra ita stabilitur, ut quilibet Status A. C. Id intra ditionis suæ terminos vigore Superioritatis Territorialis libere exercere possit. Quod ergo hac in re Juris habent Principes, id Civitatibus denegari nequit, & in §. 49. expressè cavetur, ne in iis Civitatibus, in quibus mixtum Religionis exercitium in usu est, Episcoporum Romano-Catholicorum contra cives Augustanæ confessionis ulla sit jurisdictio Ecclesiastica. Deinde si verum foret, Civitates tantum Consistorii jure gaudere, quis quæso reliqua jura circa sacra exerceret? neque enim unquam Imperator & Imperium in summi Sacrorum juris exercitio Civitatibus Imperialibus obstitit. Sic Civitates, ut cæteri Status, non expectato Cæsaris consensu olim Religionem mutarunt, & patria mea *Ulma* anno 1531. derelicta doctrinâ Pontificiâ Augustanam confessionem introduxit, nec si quæ earum adhuc hodiè ex Senatûs & Civium voluntate unam vel alteram Religionem ex tribus illis in Imperio probatis, amplecti vellet, quidquam ei impedimento foret. Nec minus (ut exemplis rem comprobem) cæteros Episcopali juri annexos actus Magistratum *Ulmensem* liberè exercere, docet constitutio & depositio Ministrorum Ecclesiæ, Ordinatio Ecclesiastica, *die Kirchen: Ordnung* / Inspectiones & Visitationes Ecclesiarum nuperrimè institutæ, feriæ, quas quotannis sibi soli solennes indicit, Calendarium novum anno 1700. demum introductum, dispositio circa adiaphora, & innumera alia, quæ ad Summam & Eminentem Ecclesiasticam jurisdictionem referri solent, & quæ hoc nomine in *R. 7. de anno 1555. §. Damit auch* 12. 20. Augustanæ Confessionis Statibus conceduntur & in *Instrum. Pacis VVestph. art. V. §. 29.* his verbis confirmata sunt: *Libera Imperiales Civitates pra-*

ut omnes & singula sub appellatione Statuum Imperii non tantum in Pace Religionis & presenti ejusdem declaratione, sed & aliàs ubique indubitatè continentur, ita & ex illarum numero ea, in quibus unica tantum Religio, anno 1624. in usu fuit, tam ratione juris reformandi, quam aliorum casuum, Religionem concernentium, in territoriis suis respectu Subditorum non minus ac intra muros & suburbia idem cum reliquis Statibus Superioribus jus habeant, adeoque de istis generaliter disposita, de his quoque dicta & intellecta sunt, &c. quæ si cum §. 48. 49. d. art. V. conferantur, indubitato Civitatibus Imperialibus Summam in jure Ecclesiastico potestatem ex Superioritate Territoriali profluentem, ad instar reliquorum Statuum ipsis addicunt, & hæc negantes, utinam majorem in Legibus Imperii fundamentalibus peritiam, & minorem in historiæ veteris incertitudine diligentiam adhibuissent.

2.) Jus Homagii recipiendi.

§. 9. Inter Politica sive Secularia Superioritatis Territorialis jura, quæ Civitatibus unà cum aliis Statibus competunt, quoad ea, quæ intra Territorium exercent, sunt (2.) Jus Subditos homagiali vinculo obstringendi: quod per singulos annos d. 6. Augusti *Ulma* fieri solet. Nam quamvis Civitas in toto complexu considerata, sit Status Imperii, attamen *cives singuli separatim sumti sunt subditi sui Magistratus*, qualiscunque sit regiminis forma sive Aristocratica sive Democratica sive ex utraque mixta, secus ac censuit Dn. Coccejus, c. 17. §. 13. & proinde illi egregiè faluntur, qui Cives singulos pro Immediatis venditant, vid. Dn. Praeses, Part. Spec. Sect. 2. c. 9. §. 2. Gylmann. Symphor. Tom. 1. part. 1. tit. 3. p. 166. n. 7. p. 174. n. 45. 46. Contrarium satis testantur (3.) *Judicia*, quæ quilibet Magistratus in Civitate habet, & coram quibus in prima Instantia cives litigantes se sistere & secundum Leges communes & Statuta

3.) Judiciorum Constitutio.

scd.

sententiam expectare tenentur; Unde etiam competit Civitatibus (4.) *Potestas Legislatoria*, sive Jus Subditis idoneis Legibus prospiciendi, quo adeo liberè utuntur, ut Leges condere possint juri Civili communi contrarias, notes hanc in rem *Volumen Statutorum Ulmensium*, & *Dissert. Dn. Neubronneri de differentiis Juris communis & Statutarii Ulmensis*. Hinc fuit (5.) Jus easdem Leges abrogandi, mutandi, circa eas dispensandi, sive *jus concedendi privilegia*, cujus rei quotidiana exempla proferre superfluum est. (6.) Jus Archivi tam communis omnium Civitatum, quam peculiaris in *Ulma* deprehendes. (7.) *Juris Fisci* (cui annexa sunt jura ærarii, collectandi, vectigalium, accisarum &c.) exercitium utinam præsentì bello, non tam necessarium & frequentes Imperii Statibus & præsertim Civitatibus fieret! (8.) *Jure Monete* quidem nonnullæ Civitates destituantur, & quibusdam illud tantum quoad monetas minoris valoris (*Scheid-Münzen*) competit, attamen plurimæ earum, inter quas etiam *Ulma*, omnis generis monetas cudere possunt; sed hoc jus Status Imperii magis habent ex speciali Imperatoris concessione vel immemorialis temporis præscriptione, quam vigore Superioritatis Territorialis. *Ferdinandi. l. Münz-Ordnung* §. 178. *R. J. de anno 1576. §. 72. 78. Capitulat. Rudolph. II. art. 34. Ferdin. II. art. 33. Ferdin. III. art. 37. Ferdin. IV. art. 35. Leopold. art. 34. Joseph. art. 33. CAROLI IV. art. 9.* frustra dissentientibus *Gottlieb Gerhard. Titio l. 3. c. 5. §. 32. Joh. Ehrenfr. Zschackwiz l. 4. c. 5. §. 9.* *Jus Postarum* quidem hætenus Civitates non exercuerunt, sed neque omnes Status hoc jure utuntur, neque omnes privativè, id est exclusis Postis Imperialibus. Reliqua Superioritatis Immanentis Jura, melius in Civitatibus ipsis, quam ex prolixo discursu dignoscuntur.

4.) *Jus Legislatorium*5.) *Jus Privilegia concedendi.*6.) *Jus Archivi.*7.) *Jus Fisci.*8.) *Jus Monete.*

Jus Belli.

§. 18. Quoad jura Superioritatis Territorialis extra Territorium constituta respicienda veniunt. (1.) *Jus Belli*, vi cujus Civitates Imperiales, jus suum omni modo denegatum armis prosequi, aut aliorum violentiâ petitiâ impunè se defendere possunt. Exemplum habemus in bello, quo Albertus Brandenburgicus Civitates Imperiales aggressus est; Is enim ab initio Mauritio Electori Saxoniae aliisque Statibus Protestantibus junctus Socius, postea detrahit Inducias Passavienses 1552. factas acceptate, sed suum privatum negotium agere, & sibi uni acquirere, quidquid belli fortuna dedisset, coepit. Proinde, cum jam antea *Ulmam* per 6. dies frustra obsedisset, & interea Norimbergæ sat duras condiciones obtrusisset, *Ulmam* redit, ei que 20. Junii illius anni sequentes litteras mittit, quas ex *Schardii Tom. 2. Rerum Germanicarum fol. 549.* integras inseram: *Noribergicos, maximo ipsorum cum detrimento, domitos abs se, pacis accepisse condiciones, & facturos quod ipse præscripserit, nunc ergo se constituisse & ipsos obsidere, sed longè secus ac arctius quàm nuper, quod si consilium suum fortuna comprobet, nulli se masculo, qui septimum sit annum egressus, parciturum, nisi ad sanitatem redeant, missisque Legatis sibi omninò satisfaciant, & nuper quoque factæ rebellionis culpam eluant.* Ad eas litteras paucis *Ulmenses* respondent: *Incolumes quidem & quàm diu vita suppetat, nihil se facturos eorum que postulet.* Sed rursus fortiter resistentibus civibus, infectis rebus discessit, & postquam hinc inde Civitates Imperiales multum vexatus esset, aliquamdiu cum Cæsare in gratiam rediit, è qua paulo post iterum excidit, & in Galliam aufugit. *Spirenses* quoties vicinis *Fehdam* sive bellum denunciaverint, recenset *Lehmann. in Chron. Spirens.* passim. Et *Noribergenses* non unâ vice ob diffidia cum Marchionibus Brandenburgicis in Publica bella

&

& prælia erupisse, historia sat comprobat, ut alia exempla taceam.

§. II. Ut autem Civitates Imperiales ad resistent- *Jus Fœderum*
 dum essent eo validiores, per solennia fœdera aliorum
 auxilia sibi pararunt, & hinc ipsis competit *Jus fœderum*.
 In exemplis recensendis, non necesse est, ad solum *Han-*
seaticum fœdus confugere, sed planè missum hoc facimus.
 Non Civitatum tantum Imperialium hoc fœdus, sed ex
 municipalibus mixtum fuit, Commerciorum, non belli,
 lucri faciendi, non defensionis causâ initum, & sic accu-
 rate loquendo Civitatum Hanseaticarum Systema *Societa-*
tem rectius *Mercatoriam*, quàm *fœdus* appellaveris. Cum
 enim hujus fœderis vires in tantum creverint, ut etiam
 Regibus formidabile fieret, Principes citò ad atterendum
 ejus robur municipia sua ab eo revocarunt, Imperiales
 verò Civitates plurimæ ex variis causis ultrò se ei subdu-
 xere, usque dum ad eam paucitatem redactus numerus
 Civitatum Hanseaticarum, quem hodiè tres illæ, *Ham-*
burgum, Brema, Lubeca, fœderis jura adhuc sibi vindican-
 tes, conficiunt. Sed jam ad fœdera Civitatum Imperia-
 lium: Primum ejus refert *Lehmann. l. 5. cap. 92.* ad an-
 num 1255. inter Civitates *Mayntz / Worms / Speyer /*
Frankfurt / Bingen und Oppenheim initum, quibus de-
 inde aliæ Civitates ultra 60. & Principes complures ac-
 cessere. Post, usque ad Fridericum III. fœderum Civita-
 tum Imperialium, vel inter se, vel cum aliis, exempla ul-
 tra 100. apud Lehmannum & Dn. Dattium occurrunt. Cu-
 jus Imperatoris tempore inclaruit celebre istud *fœdus*, quod
 vocant *Suevicum, der Schwäbische Bund.* Istud enim 1488.
 ad tuendam Pacem Publ. Francofurti 1486. constitutam, &
 ad repellendas injurias & insolentias, quibus subindè Ci-
 vitates Imperiales Bavarix Duces infestabant, à quibus-
 dam

dam Sueviæ Civitatibus initum; quibus mox Prælati cum Nobilitate mit der Gesellschaft St. Jörgen-Schildes/ se conjunxerunt, & hos deinde secuti sunt complures Principes & Imperator ipse. Quibus accessionibus ita crevit hujus fœderis potentia, ut eam non tantum Baviaræ Duces, sed & alii cum suo damno experti fuerint. Confer. *Dn. Datt. de Pac. Publ. lib. 2. à cap. 4. usque ad cap. 24. Lünig. Reichs Archiv. Part. Spec. pag. 232. ejusque Cont. 1. 2. Abtheilung von Churfürsten und Ständen des H. Röm. Reichs / pag. 85. seqq.* Quater prorogatum fuit hoc fœdus, usque dum, gliscentibus præcipuè Religionis dissidiis, postquam steterit annos 44. istud rursus anno 1533. dissolveretur; sed inde ex parte Evangelicorum aliud exortum fœdus, *Smalkaldicum* scilicet, cui iterum Civitates aliquot Imperiales nomen dederunt, quod refert *Hortleder. de Caus. Belli German. Tom. 3. lib. 8. cap. 8. Lünig. Reichs Archiv. Part. Spec. pag. 249.* de cujus justitia & viribus ingens fuit certamen inter Dd. Romano - Catholicos & August. Confess. addictos. Postmodum, Germania per Pacem Religiosam anno 1555. quodammodo pacata, non ita necesse amplius habuerunt Status & Civitates, per specialia fœdera securitati suæ prospicere, nisi quod temporibus ita poscentibus, vel omnes vel quidam Statuum coiverint; Unde etiam Civitates Imperiales in moderno bello (quod DEUS cum pace mutet!) non solum *Communi omnium Confœderatorum Systemati*, sed etiam arctiori illi *Quatuor Associatorum Circulorum Fœderi* adscriptæ sunt.

Jus Legationis.

§. 12. Cum Civitatibus Imperialibus competat Jus belli & armorum, ac fœderum, hæc autem Jura, & ea, quæ ad communem commerciorum usum spectant, absque Legationibus commode expediti nequeant, ipsis quoque *Jus Legationis*, sive mittendi Legatos non denegari poterit.

poterit. Nam non solum ad Comititia, ad Cæsarem, aliosque Status Civitates suos Legatos mittere quotidiana testatur experientia; sed & earum Legatos cum Imperatoris, Electorum, Principum &c. Legatis cum exteris negotia habuisse, comprobatur *Arumæus ad A. B. Diff. I. §. 8.* Et quod unum exemplum est instar omnium, Tractatibus *Pacis Westphalicae, Noviomagensis & Ryswicensis* Legatos Civitatenles interfuisse, & ad communes consultationes admissos fuisse, constat ex *Actis Publicis* harum Pacificationum. vid. *Puffendorff. Histor. rer. Suec. lib. 15. §. 55. 62. 64. Autor. Arcanor, Pac. Westph. cap. 31. pag. 467. Kulpis. de Legat. Stat. Imp. cap. 5. num. 13. pag. 92. seqq. Dn. Ludwig. de Jure adlegand. Ord. Imp. cap. 1. §. 26. 34. 38. seqq.* Et hæc sunt jura & Regalia principaliora, in quibus Superioritas Territorialis consistit, & quæ Status & Civitates vi suæ qualitatis gaudent; Sunt equidem multo plures species horum Jurium, quæ recenseri solent à DD., sed facile ad unum alterumve supra memoratorum referri poterunt.

§. 13. Nunc ad rationes d. *Autoris*, quibus in cap. *Resp. ad 7. §. 3. Civitatibus Imperialibus Superioritatem Territorialem* ^{Contraria.} *denegare conatur.* Quarum I. *Quod alia sint Jura Territorialia* ^{I. Quod Superioritas Territorialis sit varia.} *Archi-Principum, alia Principum, Comitum alia, & alia denique Civitatum.* Verum quantumvis concedamus, Statuum quendam altero citius ad Immedietatem pervenisse, & Jura Territorialia acquisivisse, exinde tamen minimè sequitur, quod Superioritas Territorialis serius acquisita differat à citius acquisitâ, & illa non æquè vera sit Superioritas Territorialis ac hæc. Una in Imperio nostro est Superioritas Territorialis, nonnisi quandoque ratione Subjectorum nomine differens, quæ pari ratione Civitatibus Imperialibus ac aliis Statibus competit, & prædi-

prædicatum *Lands-Fürstliche / Gräfliche Hohe Obrigkeit* / denotat tantum Dignitatem personalem huic Juri annexam, quæ salvâ substantiâ Superioritatis Territorialis adesse aut abesse potest; Dignitas enim Regalis non est de Substantia Superioritatis Territorialis, sed præeminentia saltem aliqua personalis, ab juncti negatione ergo non licet concludere, ad negationem rei, h. m. Civitates non habent *die Lands-Fürstliche Obrigkeit* / E. non habent *die Lands-Obrigkeit* / sive *die Ober-Herrlichkeit*. Hanc tamen Superioritatem Territorialem Status ab initio non in eâ plenitudine habuerunt; quâ hodie conspicitur, sed pededentim hæc Principum, Comitum &c. potestas crevit, lentoque gradu incrementa sumpsit, uti ait *Magnific. Dn. Præses, Introd. in Jus Publ. Part. 2. Sect. 2. cap. 10. §. 6. pag. 896.* & multa olim per Privilegia Imperatorum sibi concedi curârunt Principes &c. quæ hodie vigore *der Lands-Obrigkeit* ipsis competunt. Unde mirum non est, & Civitates Imperiales sat exigua initia hujus juris habuisse, usque dum plenarium ejus effectum consecutæ fuerint, sed hoc, uti aliis Statibus non nocit, ita nec Civitatibus nocebit.

II. Quod Superior. Terrin. Civitatibus ordinariè non competat.

§. 14. II. *Afferit d. Autor, quod nulla Civitatum Jus Territoriale habuerit ordinariè.* Sed idem dicendum esset de reliquis quoque Statibus, quoniam & iidem ab initio Jura sua Territoria per Privilegia quæsierunt, neque tamen propterea Imperator ipsis loco Ducis fuit, aut ea omnia exercuit, quæ sunt Domini Territorialis, Judicia non instituit, sed tantum aliquandiu in ipsis cum Civitatibus concurrat, leges in nulla Civitate tulit, sed quotiescunque aliqua Civitas inter Immediatas recepta fuit, toties eo ipso illi cessit autonomia, vectigalia, gabellas & census equidem ex iis percepit, attamen id etiam apud alios

alios Status obtinuisse supra *cap. 1. §. 18.* ostensum, reliqua jura, quæ hodie sub Superioritate Territoriali comprehenduntur, in nulla Civitate sibi arrogavit; Quod autem singillatim super ea Status privilegia rogaverint, id forsan ideo factum, quoniam vel ea, quæ de jure ipsis compete-
bant, ignorârunt, vel (quod duo vincula plus ligent, quam unum) jus suum eo certius & tutius reddere voluerunt. *Novum enim non est, etiam illud, quod jure communi competit, singulari privilegio impetrare.*

§. 15. III. Porro Superioritati Territoriali valde <sup>III. Quod Sa-
per. Territor.
obstent Pra-
fecti & Col-
lecta.</sup> obstarè aſſerit *d. Autor, Praefecturas & Collectas Imperiales.* Sed uti ceterorum Statuum, Ducum nempe, Marchionum, Landgraviorum, Principum, Comitum &c. Superioritati Territoriali, quâ hodie & jam ab aliquot seculis indubiè gaudent, nihil derogat, quod ipsi olim nil nisi Provinciarum suarum Administratores ac Imperatorum & Regum Officiales & Ministri fuerint, ad id inprimis constituti, ut Regum ac Imperatorum vice Civibus Jus dicerent, in casu necessitatis eos in aciem ducerent, & ab incursionibus hostium tuerentur, quodque in Ducatibus, Principatibus Imperatores & Reges olim suos habuerint Comites Palatinos, qui vice Cæsarum ac Regum Tribunalibus præsiderunt, popularibus Jus reddiderunt, fiscum Augusti, prædia Salica, redditus regios curârunt, censum Regum exegerunt, pariter in Episcopatibus & Abbatiis suos habuerint Advocatos, qui omnem Jurisdictionem in territoriis Ecclesiasticorum exercuerunt, Oeconomiam administrârunt, redditus ac expensas ad rationes redegerunt, & quotannis administrationis rationem reddiderunt, quemadmodum, inquam, hæc omnia nil officiunt Superioritati Territoriali Principum tam Ecclesiasticorum, quam Secularium, quâ omnes & singuli hodie territoria sua proprio nomine regunt.

gunt, vique cuius ipsi in ditionibus suis tantum jam possunt, quantum Imperator in Imperio, in eâ satis firmati per *LL. Imperii fundamentales, Capitulationes* nempe & *Tabulas Pac. VVestph. art. VIII pr.* Sic nec Superioritati Territoriali Civitatum Imperialium quicquam obesse potest, quod illæ olim per Præfectos & Scultetos Imperiales gubernatæ fuerint. Sufficit enim, quod secutis temporibus se Civitates Imperiales ab istis Præfecturis liberârint, ob immediatam subjectionem Imperii Juris Comitiorum participes factæ, ad Con Statuum exemplum Superioritatem Territorialem acquisiverint, in eâque perinde ut illi *LL. Imper. Fundamentalibus*, quotquot earum sine Controversiâ immedietate suâ fruuntur, confirmatæ sint *d. art. VII, pr. §. 4.* Nec ulla ratione quoque lædunt aut subvertunt Superioritatem Territorialem Civitatum Imperialium *Collecta*, quas quotannis earum quædam Imperatori ob immediatam subjectionem, præter alia Imperii onera ordinaria & extraordinaria, solvere tenentur, quod unum eas in duriorum causam præ ceteris Statibus Imperialibus obligat. Annuas enim hæc pensiones solverunt & solvant etiamnum quædam Civitates, salvo Jure Territoriali. Quemadmodum Imperator Majestate non destitutus fuit, cum olim ex necessitate, ratione Ungariæ, Turcis quotannis tributum pensitârît, nec propterea Sereniss. terrarum harum Dux, Civitatis Imperialis Eslingensis aut Reutlingensis Dominus Territorialis est, quod illæ Eidem quotannis in recognitionem Protectionis certam pecuniæ summam offerre solent.

IV. *Distinctio*
inter *Landes*
Hohheit und
Landes
Gerichtsheit.

§. 16. IV. *Quod inconsideratè ab uno aut altero regali arguatur ad complexum omnium.* In quo quidem ei ad stipulamur, sed applicationem ejus malè ad Civitates Imperiales fieri dicimus. Cum enim Civitates Imperiales in Curiali

Curiali significatu omnes & singulæ sint eommunitates Imperatori & imperio immediate subjectæ, & cum reliquis Imperii Statibus pleno Sessionis & Suffragii jure in Comitibus Imperii Publicis gaudeant, hincque sub appellatione Statuum Imperii ubique indubitatè contineantur, & in territoriis suis ac respectu subditorum suorum, intra & extra muros, idem Jus Superioritatis Territorialis cum reliquis Statibus Imperialibus habeant, ac in libero ejus exercitio ita stabilitæ firmatæque sint, ut à nullo unquam sub quocunque prætexu turbari possint ac debeant, vi LL. Fundamentalium Imperialium *Capitulat Leopold. & Joseph. art. 3. CAROLI VI. art. 1. Instrum. Pac. Westph. art. 5. §. 29. & art. 8. pr. §. 4.* Sane non potest non manifestæ calumniæ, in LL. illas Fundamentales commissæ, reus conseri, qui contra clara verba LL. istarum fundamentalium Civitatibus Imperialibus complexum Jurium Territorialium seu Regalium denegare audet. *Autor Medis. ad Instrum. Pacis art. 8. §. 4.* ad verba: *iisque rata & intacta maneant Regalia &c.* Qui enim Jus Superioritatis Territorialis habet, ut habent Civitates Imperiales, illi sine injuriâ Jura Territorialia denegari nequeunt, cum Superioritas Territorialis sit totum aliquod, plures in se continens facultates, ex quibus ceu partibus potentialibus seu potestativis constituitur, & totius potestativi appellationem hinc recipit, ut innuatur, non tam partes, quam potentias & facultates ad instar partium se habentes in eo contineri. Quæ partes potentiales seu facultates dicuntur Jura Territorialia, quorum complexus constituit Superioritatem Territorialem, ut, si qui hac gaudeat, non possit non intelligi habere complexum omnium Jurium Territorialium, donec probetur, alii unum vel alterum Jus speciali titulo competere in alterius territorio. Unde non abs re rejicimus illam

d. Autoris, in *cap. 7. §. 8. & cap. 6. §. 18.* inter *Lands-Hoheit & Lands-Herrlichkeit* factam distinctionem, utpote quæ Juri Publico & Constitutionibus Imperii est incognita, imò aduersa. vid. *Reg. Imp. 1555. §. 40. R. 7. 1559. §. 21. 22.* ubi *Lands-Oberherrlichkeit* designat ditionem, quæ Jure Territoriali, totum complexum omnium Jurium Territorialium includente regitur, & sic synonymicè usurpatur cum voce *Lands-Hoheit. Diether.* & nonnisi novissimè à quibusdam Neotericis inventa; Proinde nobis unum idemque erit, Superioritatem Territorialem, sive *Lands-Hoheit* / sive *Hohe Lands-Herrlichkeit* / sive *Lands-Herrlichkeit* appellaveris, quo nomine verò privilegia & immunitates quarundam Civitatum municipalium insigniri non poterunt.

V. Jus Status
& Territorii
non esse con-
nexa.

§. 17. V. Concedit quidem Civitatibus Imperialibus Jus Status, sed non Territorii, *quoniam Jus Status & Immedietas nihil conferat aut detrahat Superioritati Territoriali.* Hanc sententiam novam, an absurdam vel potius simplicem vocare debeamus, ferè nescimus, & si verum est, quod contra principia negantem non sit disputandum, vix operæ pretium erit, vel unicum verbum addere. Ignoscendum esset, *d. Autori*, si tantum veteris historię silentio ita abuteretur, ut suâ autoritate Mediativum & Sessionem, sicque Jus Status in Comitibus antiquioribus attribueret, quamvis quid de hoc sentiendum, jam supra *cap. 1. §. 6.* monuerimus: Id vero à fide & veritate alienissimum est, quod in *cap. 7. §. 6.* scribit: *Nec hodie inconcinnum esse, Comitem aut Episcopum provincialem esse, sive Landsassum, & eundem tamen suffragii Jure gaudere in Comitibus.* Si hoc veritati consentaneum, quæso, quorsum spectat ista totius Imperii in Generalibus Comitibus lata prohibitiva constitutio: *Ne quis ad Sessionem & votum admittatur, &*
in

in numerum Statuum cooptetur, nisi qui ratione persona sua immediate Imperio subiectus, bonisque Immediatis instructus sit, & ita Superioritatis Territorialis habilem se reddiderit. R. J. de 1555. §. 19. ibi: so dem Reich ohne Mittel unterworffen und Reichs Stände seyn. ubi ultima verba non distinguunt & opponunt, ceu vult *Arum. de Comit. cap. 4. num. 1.* sed potius præcedentia explicant, ac Proceres ab Immediatate Status dici ostendunt. *R. J. de 1656. §. 197. Capit. Leopold. art. 44. Joseph. art. 45. CAROLI VI. art. 1.* Aut ergo adeo tenebris involuti sunt *Status Imperi*, ut, quis Immediatus sit aut Mediatum, intelligere non possint, & legem ferant ipsi facto contrariam, aut propterea Comites Mansfeldius & Waldeccensis, quoniam, quod quidem *d. Autor* ait, ipsis controversia movetur, jam Mediati vocandi sunt, cum tamen adhuc in possessione Immediatatis & suffragii in Comitibus se tueantur; sed solenne est *d. Autori*, in totâ suâ dissertatione res adhuc litigiosas, ex suo cerebello inverso plane Juris modo contra Possessores dijudicare.

§. 18. IV. Porro in §. 7. objicit, *Civitates commiscere facta cum Jure, & multa sibi arrogare Jura Territorialia, qua per Privilegia docere nequeant.* Respondeo: Superioritatem Territorialem non solum acquiri per *Concessionem*, sed etiam per *Præscriptionem*; Hæc enim habet vim specialis concessionis, & non tantum inter unius Imperii Cives, sed & inter ipsos Populos Liberos locum habet, adeoque Juris Gentium est, vid. *Grot. de J. B. & P. l. 2. c. 4. Digniss. Dn. D. Hochstetter. Colleg. Puffendorff. Ex. 8. th. 23. 24. Cor- trej. ad Pacif. Cesar. Gall. Rysvick. art. 4. n. 30. seqq. pag. 127. seqq.* Sed *Præscriptionem* exulare jubet ex Imperio *d. Au- tor. cap. 6. §. 27. seqq.* quam benè, alii judicent. Si enim hæc non esset, quo quæso Jure tuerentur Status Imperii pleraque sua Jura non nisi longâ & antiquâ Possessione &

VI Quod Superioritas Territoriales non possint præscribi.

exercitio obtenta? In eo autem monente *Dn. Praside Part. 2. Sect. 2. cap. 10. §. 9.* valde errat *d. autor* cum iis, qui Præscriptionem centenariam confundunt cum immemoriali, quæ *Jctis Vetusstatis* nomine venit, & quæ duorum, trium, pluriumve seculorum lapsu absolvitur, hæc, non illâ acquiruntur Domania & Regalia contra Superiorem, conf. plures *DD. à Dn. Praside d. loc. allegatos*, hæc non illa utuntur Status Imperii & Civitates Imperiales, & neutra harum est, quæ non ultra ducentos, trecentos vel plures annos exercitium illorum Jurium, quæ expresso Privilegio destituuntur, docere possit. Hic modus acquirendi Superioritatem Territorialem in Publicis Imperii LL. approbatus, vid. *Instrum. Pac. art. 8. §. 4.* ibi: *Jura longo usque ante hos motus obtenta*, & per Capit. Cæsareas confirmatus fuit, vid. *Noviss. art. 1.* ibi: *Berechtigkeiten/ Gebrauch und gute Gewohnheiten/ so Sie bisher gehabt/ oder in Übung gewesen &c.* & ipse *Author cap. 5.* in probanda libertate admittit *reservationem*, (qualem quidem nescimus) vel *Privilegia*, vel *longum jurium Usus* & tacitam Voluntatem. Reliqua, quæ in *cap. 6. §. 27. seqq.* ad subvertendam omnem immemorialem Præscriptionem ejusque effectum, *d. Autor* subnectit, adeo confuse & barbare scripta sunt, ut nemo non videat, eum non semper sibi rectè constare, & cum Jus Civile hæc sapiant, Benevolum Lectorem ad ejus Commentatores, præcipue *Carpz. Juris Prud. For. Part. 2. cap. 1. def. 7.* remittimus.

VII. Quod
quadam Co-
munes Jure
Bello in-
venit.

§. 19. VII. In §. 8. *cap. 7.* repetit ea, quæ de Præfectis, Collectis, vectigalibus jam sæpius dixit, proinde non opus est, ut amplius his immoremur, cum supra de his satis actum sit. Id saltem monemus, quod *Advocatia*, quam vocat *d. Author armatam*, Civitatibus in exercitio *Juris Bel-*
li necquisquam obstiterit? comprobatur id satis exemplum

Dei

Decem Civitatum Unitarum in Alsatia, der 10. Vereint: Städt im Elsaß/ quæ quamvis sub Præfecto Generali Alsatiæ, unter dem Landvogt im Elsaß/ fuere, attamen liberè Jus belli exercuerunt, unde has Decem Civitates non solum inter se, sed & cum aliis fœdera iniisse testantur *Lehm. & Datt.* Taceo, quod has Civitates *d. Autor* in cap. 10. §. 3. inter eas Liberas referat, quæ plenissimo Superioritatis Territorialis Jure fruuntur.

§. 20. Nam in §. seq. demum ille Civitates separat, & *Liberis quidem Superioritatem Territorialem concedit, Imperialibus vero eandem denegat*: sed cum Civitates omnes & singulæ in Comitibus Imperii Universalibus duobus scamnis, Rhenano & Suevico insidentes *aquali Jure* & Immediatate gaudeant, Status sint, Voto & sessione in Comitibus fruuntur, neque *Lex Superioritatis Territorialis confirmatoria*, eas distinguat, sed indistincte in *Instr. Pac. art. 5. §. 29. & art. 8. §. 4.* LIBERIS IMPERII CIVITATIBUS (uti verba expressa habent) ea confirmantur, proinde *nec nostrum est distinguere*, sed quod de unâ affirmatur, de alterâ etiam asserendum erit, scilicet: *omnes & singulas Imperii Civitates Jure Territoriali gaudere.* Et quamvis hic terminus in *d. Instr. Pac.* quoad Civitates non exprimatur, attamen, ait *Dn. Præses Part. 2. Sect. 2. c. 9. §. 3. fin.* cum de re constet de vocabulis non est litigandum, alias dicendum foret, & reliquis Statibus hoc Jus non competiisse, quoniam olim hic terminus technicus incognitus fuerit. *Argentinum*, quam exempli loco *d. Autor* in scenam Liberarum Civitatum producit, quod attinet, de illius quidem Superioritate Territoriali absit, ut dubitemus, quamvis modum acquisitionis, quem illi tribuit, negemus, scilicet, *Argentina* cum accederet Imperio, reservativè jam Jure Territoriali gavissam fuisse, evolvat, cui volupe est, *Limn. Jur. Publ. l. 7. §. 3.*

VIII. Quod
Liberæ Civitates
hoc Jure
gaudeant.

c. 3. n. 10. *sqq.* & *Knipschild. l. 3. c. 51. n. 59. sqq.* ubi inveniet insignem farraginem Privilegiorum, quæ singulis annis Civium communitati publicè coram Rostris prælegi consue- tum fuit, quæ ut plurimum denotant quandam concessio- nem ejusmodi Jurium, quæ ad partes potestativas Super. Territ. referri solent; & ipse *d. Autor in cap. 5. §. 38. pag. 29.* provocat ad Privilegia Cæsarea, quibus *d. Civitati omnis jurisdictio* demandata & concessa fuit, certissimo indicio, neque Argentinam neque ullam Civitatem (nec Statum ullum ex Superioribus) ab initio plenario exercitio Juris Territorialis usam fuisse, sed omnes successivè per Pri- vilegiâ, & Præscriptionem ea acquisivisse, quæ *hodiè vigo- re Superioritatis Territorialis* Status Imp. universi sibi vin- dicant. Etenim in vulgus constat, Jus Territoriale non statim ut enatum, tanto cum splendore & vigore vires suas exeruisse, ac nunc illud longè latequè facultatis suæ radios dispergere quotidie videmus, sed serpendo sensim, sui que nominis prætextu semper aliquid audendo, indies ex novorum actuum Imperii exercitio majus augmentum & robur accepisse, atque in hoc tandem fastigium ascen- disse. Ejus originem, progressum & incrementa, sub figurâ graduum ætatis hominis, infantia sc. pubertatis, adolescen- tia, & virilis ætatis adumbrando, docte & eleganter descri- psit *Autor Meditat. ad Instr. P. in Mantiss. Subjectâ Specim. IV. Tract. nempe de Superioritate Territoriali §. 32. seqq.*

*Conclusio bu-
jus capituli.*

§. 21. Ex quibus itaque abunde colligi potest, *Nexum Civitatum Imperialium cum Imperio omnium parem*, omnesque Immediatas, & Status esse, & Superioritate Ter- ritoriali instar aliorum Statuum & Immediatorum gaude- re, ac proinde nullam inter eas differentiam obtinere, sed omnes ac singulas Civitatum Liberrarum & Imperialium nomen sibi de Jure per LL. Imperii publicas arrogare & vindicare.

CAPUT

CAPUT III.

DE

PARI NEXU CIVITATUM IMPERIA-
LIUM INTER SEIPSAS.

§. I.

Superest, ut de Pari Nexu Civitatum inter se *Par nexus Civitatum inter se.* pauca differamus, tædiosum enim foret, omnes actus Publicos recensere, omnia Publica Documenta proferre, per quæ ostendi potest, Civitates se nunquam à se invicem separasse, aut *in Liberas & Imperiales* se distinxisse; quam in rem apud autores, præcipuè apud *Lehmannum, Dattium, Knipschidium*, infinita exempla inveniri poterunt, Nobis sufficiat, saltem per initialia verba quorundam foederum inter Civitates veritatem nostri asserti docere: Sic Tabulæ Magni istius Fœderis de anno 1384. inter Civitates Suevicas & Rhenanas apud *Dn. Datt. l. 1. cap. 8. pag. 55.* ita incipiunt: Wir die Burgermeister / Räte / und Burger gemeinlich der Stette / Meinz / Straßburg / und Franckhenfort / für uns und all andere Stett en dem Rhyne ꝛc. und och Wir / die Burgermeister / Räte / und alle Burger gemeinlich der Stett Augspurg / Nuremberg und Ulm / für uns und all andere Stett in Obern und Niedern Schwaben ꝛc. apud *Lehm. l. 7. c. 31. pag. 773.* tale foedus: Wir die Meister / Räte und Burger gemeinlich der Stett zu Meitze / zu Straßburg / zu Wormbze / zu Spire ꝛc. *ap. eund. d. l. c. 52. pag. 806.* Wir die Räte und Burger gemeinlich der Stätt von Straßburg / Wormbs und Spire ꝛc. Sed quid immoror istis documentis, quæ magno
K numero

numero apud dictos Autores invenire poteris, cum nullum majus hujus rei testimonium habeatur, quam quod in ipso Senatu Collegii Civitatis nullum discrimen inter eas reperiatur, quamvis enim ibi divisæ sint Civitates in duo scamna, attamen vota alternatim ab uno ad alterum scamnum feruntur, conf. ea quæ supra *cap. 2. §. 4.* jam dicta sunt; neque aliter se res habuit, ubi prima ista secessio in dua ista scamna facta fuit, ne verbo enim *Lehmannus*, quamvis aliàs insignis differentia inter Civitates Liberas & Imperiales patronus, mentionem harum vel illarum facit, dum *l. 7. cap. 113.* primam hanc separationem recenset, sed expressè dicit in uno scamno consedisce Civitates Rhenanas, Alsaticas, Wetteravicis, Saxonicas & Thuringicas, in altero, Suevicis & Francicis, quæ deinde Scamna à potiori Rhenanarum & Suevicarum Civitatum numero, *Rhenanum & Suevicum* vocata sunt, adeo autem nullum scamnum præ altero prærogativam & præcedentiam petiit vel impetravit, ut, ad ostendendum æqualem omnium Civitatum nexum, expressè votorum alternatio recepta fuerit, qui etiam votandi modus ita continuatus, & adhuc hodie in omnibus Civitatum Consultationibus obtinet.

*Non obstat.
Recessus Con-
ventus Civi-
tatum de an-
no 1486.*

§. 2. Neque hic nos vexat 1. Subscriptio Diætæ Civitatis Esslingæ anno 1486. habitæ, quam *d. Autor in c. 10.* §. 3. ex *Lehmann. l. 4. cap. 5.* producit, quod illa diversa fuerit Civitatum Liberarum & Imperialium; præterquam enim, quod de veritate hujus Conventus multum dubitari posset, quoniam non Recessus ipse, sed tantum subscriptio ejus extat, nec ejus contenta apud ullum autorem, aut in actis publicis inveniri hætenus potuerunt, quis autem crederet, subscriptionem diligentius asservari, quam ipsam Recessum, ita facile cuique constat, nomine *der Frey-Stadt* ibidem venire Scamnum Rhenanum, & nomine

der

der Reichs-Städte / Scamnum Suevicum; Quis enim, si inspiciamus *d. Autoris* descriptionem & limites Libera- rum Civitatum, quibus illas includit, ad Classsem earum referre poterit, Francofurtum, Basileam, Haganoam, & Colmariam, quæ vel Præfectos Cæsareos intra moenia ha- buerunt, vel ad annuas pensionationes Imperatori solven- das obstrictæ fuerunt.

§. 3. Idem dicendum de Comitibus Wormatiensibus 1495. *Nes 2. Comi- dia Worma- tensia 1495.* ubi rursus subscriptio der Frey-Städte donat Scam- num Rhenanum, der Reichs-Städte Suevicum. Satis id explicant Comiticia Spirensia de anno 1496. quarum men- tionem facit *Dn. Datt. l. 3. cap. 6. p. 549.* ibi: Und sind diß hienach bestimpt der Erbern Frey- und Reichs-Stedt- Raths Sendbotten / die uff dem vorgemelten Dag ge- weßt; und nemlich / uff der ein Banck / der Römischen (rectius leges Reimischen) Städte Sendbotten in Ordo- nung nacheinander also gessen: Colln / Straßburg / Basel / Wormbs &c. So seynt uff der andern Banck der Schwäbischen Stedt Sendbotten in Ordnung nach- einander gessen: Augspurg / Nürnberg / Ulme &c. Quis autem crederet unius anni spatio discrimen inter Civitates Liberas & Imperiales ita oblitteratum, & Civitates Liberas tam socordes fuisse, ut quod tantum dignitatis, honoris & præminentie præ se ferret prædicatum, sibi adimi aut in- termitti paterentur. Quod autem subnectit *d. Autor*: Ubi Classes diverse, ibi ordinem etiam diversum honoris & digni- tatis esse, id, quomodo in Imperio procedat, docet exem- plum Senatus Principum, ibi etiam sunt duæ classes, Eccle- siasticorum & Secularium, eum tamen illa non sit præstan- tior aut dignior hac, sed rursus ad ostendendum æqualem Status qualitatem vota earum per alternationem ab uno scamno ad alterum colligantur, quamvis quoad ordinem,

necessario aliquis prior aut posterior esse debeat, & rationi conveniens sit, eum præferri, qui vel antiquitate clarus est, vel propter spaciosum territorium majoribus viribus Imperii onera sustinet.

*Nec. Centro-
versia inter
Coloniā &
Aquisgranū.*

§. 4. Nihil porro nos movet Controversia inter Coloniā & Aquisgranum, que male ad differentiam inter Civitates Liberas & Imperiales sustinendam applicatur. Nam 1. *Aquisgranum* non cum omnibus *sic dictis Liberais Civitatibus*, sed tantum cum Colonia de præcedentiā litem habuit, quod prius tamen fieri opportuisset, si verum esset, Civitates *d. Autori* Liberas vocatas peculiarem Classē constituere, & in totum majori præeminentiā, honore, & dignitate præ cæteris Imperialibus gaudere, attamen Aquisgranum ante Argentinam, aliasque Civitates Liberas vel Potius Rhenanas absque ullā contradictione locum obtinuisse, extra omne dubium est. 2. Controversia ipsa Aquisgrani cum Colonia non de Libertate, sed tantum de primo loco in eodem scamno fuit, Coloniensium autem quæstio; *wie sich die von Aechten achteten / vor eine Freye oder vor eine Reichs-Stadt?* rem non expedit, nec propterea Aquisgranensium Legatis os obduratum, quod ad eam non responderint; Nam Legatis solenne est, quæstiones inopinatas, ne affirmando vel negando Principali- bus suis præjudicium contrahant, silentio prætermittere, & uti vocant, *ad referendum* sumere, & tantum abest; Aquisgranenses agnovisse, primum locum Coloniensibus esse relinquendum, ut potius contrarium constet ex eo, quod illi maluerint à congressu discedere, quam Coloniensibus cedendo, post eos votum suum ferre. 3. In hoc autem valde cespitat *d. Autor*, quod asserat, secundā vice succubuisse Aquisgranenses in Fœdere Smalcaldico, & per judicii sententiam Aquisgranenses condemnatos fuisse, Colo-

Colonienfibus loco cedere; Amicabilis compositionis formula, *ein unverbindlicher gütlicher Fürschlag* / erat, quâ non iudicii cuiusdam Affeffores, fed Legati reliquarum Civitatum Imperialium ut arbitratores, litem hanc inter Aquisgranenfes & Colonienfes dirimere cupiebant, utiverba funt Actorum Comitialium apud *Dn. Datt. l. 3. c. 12. p. 609.* & ne verbo quidem ibi mentio fit illius argumenti, quo antea pro obtinendo loco ufi fuerunt Colonienfes, imò ipfa Colonia, in dicto cencepto transactionis, tantum Civitas simpliciter audit, non Libera, cum tamen eam Compositionem acceptaverit, quam vero Aquisgranenfium Legati rursus detrectaverunt, unde etiamnum hæc lis infopita manet, & Aquisgranenfes in omnibus confefibus contra Colonienfes Jus suum proteftando conſervare ſolent. 4. Monetam quod attinet, ad quam provocant quidam, de illa non conſtat, an & quando Aquisgranenfes ejus Inſcriptionem mutaverint, & a quo, aut quâ de cauſa illa impugnata fuerit, neque ſolus Thuanus hic nobis tantæ autoritatis eſt, ut absque ullo documento & demonstratione temporis & ſubjecti ei credamus; Illa autem moneta, quam *Dn. Schlegelium* poſſidere ait *d. autor* in appendice ſuæ diſſert. nihil aliud probat, quam *Aquisgranenfes* titulum *Archifolii* tanti facere, quanti aliæ prædicatum *Civitatis Liberae*.

§. 5. In hoc autem plane nihil ſingulare eſt, quod in *Ordinationis Novæ Regimenti* formula apud *Dn. Datt. p. 603.* datum ſit *Liberis Civitatibus, denen Freyen Stätten* / huic conſilio commendare unum Affefforem, & *Imperialibus, denen Reichs Stätten* / unum. Præterquam enim, quod hæc Ordinationis formula non authentica, ſed tantum concepta, nec unquam publica autoritate confirmata ſit, adeoque de eâ multum adhuc deſiderari poſſit,

Nec 4. Ordinationis Regimenti nova formula.

ita tunc demum peculiare quid habuissent Civitates sic dictæ Liberae, si hæ tantum Assessorem præsentare potuissent, quod autem & Imperialibus eadem facultas competierit, exinde nihil aliud colligendum est, quam Collegium Civitatenſe ſecundum duo ſcamna, Rhenanum & Suevicum, duos Assessores in hoc Regimento habuisse; Unde etiam in prima & authentica *Ordinatione* vel *Receſſu* de Anno 1500. promiscue per quodlibet trimestre duabus ex utroque ſcamno Civitatibus neceſſitas mittendi duos Assessores inſuncta fuit. Conferantur autem cum *Dn. Dattii lib. 3. cap. 11. & 12.* traditis de Senatu ſive Regimento Imperii, illa, quæ de eodem habet *Joh. Joach. Myller, in des Heil. Römischen Reichs: Tag: Staat von Anno 1500. biß 1508. lib. 1. cap. 1. ſeqq.*

*Nec Docto-
ræ auctoritas.*

§. 6. Et ſi verum ac reale quoddam diſcrimen inter Civitates Liberas & Imperiales Legibus Imperii fundamentalibus, aut Actis Publicis fundatum eſſet aut fuiſſet, & in quo diſcrimen vere conſtiterit, ex LL. aut Actis Publicis demonſtrari poſſet, id procul dubio cruiſſet *Excellentiſſ. Dn. Datt, cen Vir Publici non minus, quam privati Juris peritiſſimus, & diligentiffimus Actorum Publicorum Scrutator*, cum autem nullibi realem differentiam inter eas in LL. aut Actis Publicis, diligenti inſpectione factâ, deprehenderit, (qui enim hætenus eam defenderunt, meris conjecturis inuituntur,) rectè & ingenuè cum *Bæclero lib. 11. cap. 2.* faſſus eſt, quod licet paſſim Civitatum Liberarum & Imperialium, ut diverſarum ſpecierum mentio fiat, tamen, quid ſibi velit hoc diſcrimen, & in quo præcipue conſiſtat, illud in Actis Publicis ſe reperire non potuiſſe, in quo Vir hic cordatus ac ſincerâ fide clarus, laudandus magis, quam culpandus eſt. Num autem *Dn. Heuſſ d. Diſſert. autor* uti ſibi perſuadet, hoc præſtiterit, & fundamentum
eius

ejus hactenus desideratum ex LL. aut Actis publicis, ita ostenderit, ut fidem mereatur, Tu Benevole Lector ex supra recensitis ipse judica.

§. 7. Denique in fine suæ dissertat. *d. autor* omnes suas, antea de hac differentia traditas, opiniones quasi revocat, & in unam colligit, scilicet, eas esse Liberas Civitates, quæ Imperatori collectas non persolvunt, & has Imperiales, quæ Cæsari annuatim sunt tributariæ, sed ne hoc quidem alicujus discriminis fundamentum esse posse, vel unicum Francofurti exemplum comprobat; Hæc enim, quamvis nullo non tempore in numero sic dictarum Liberrarum Civitatum reperiatur, quotannis ad certam pecuniæ summam (1114. lb. **Heller**) Imperatoribus obligata fuit, vid. *d. autor* pag. 93.

§. 8. Ceterum, quod olim quædam Civitates frequentius Libera appellatae fuerint, id vel iis accidit, quæ præ reliquis antiquiorem Libertatis originem gloriari poterunt, vel, quæ se ab Episcoporum suorum Jurisdictione Liberas esse demonstrare voluerunt, vel, quod incuria veteris styli tanta fuerit, ut quandoque in uno diplomate Civitas quædam Libera & Imperialis nominaretur: cuius rei unicum exemplum proferam, ita in Tabulis *Fæderis Civitatum Constantiensis* 1385. principium apud *Dn. Datt.* p. 608. se habet: Wir die Burgermeister dieser nachgeschriebenen Stätten / Wientz / Straßburg / Wormbs / Speyer / Frey-Stadt / und Wir des Heil. Römischen Reichs Städte / Franckfurt / Hagenau / Weissenburg / 1c. die den bund halten bey dem Rhein. Und Wir die von Regenspurg / Basel / Frey-Städte / und mit nahmen wir / des Heil. Reichs-Städte / Nürnberg / Augspurg / Ulm / 1c. & circa finem, Wir die vorgenannten Stedt / die von Regenspurg eine Frey-Stadt / und wir / die

6. Nec Collectas
solum

Quare quædam Civitates
frequentius Liberae
dictae?

die von Basel / von Nürnberg / 2c. Heic Civitas Francofurtensis Imperialis tantum est, quæ in aliis diplomatis inter Liberas refertur, Ratisbona Libera audit, quæ tamen alibi Imperialibus annumeratur, & Basilea simul Libera & Imperialis vocatur. Sic Spiræ in R. 7. 1525. pr. & Argentina multoties tantum quæ Imperialium mentio occurrit. Summatim, adeo confuse commixtæ olim fuerunt hæ locutiones, ut nemo non videat, præter verborum lusum, iis nihil reale inesse.

Conclusio.

§. 9. Hodie vero eo minus dubii superest in hac re, cum luce meridiana clarius sit, *Omnes Civitates immediatas ex consensu & approbatione Cesaris & Imperii, & autoritate Legum Publicarum & Pragmaticarum Sanctionum pari jure, Status qualitate & Libertate gaudere, omnesque & singulas, quotquot in Comitibus imperii Universalibus, duobus scamnis Civitatensibus insident, vel sedendi ac suffragandi jus adhuc habent, absque injuriâ aliorum elogium Liberarum Imperii Civitatum sibi vindicare posse, vi Instr. Pac. art. V. §. 29. art. VIII. §. 4.*

S O L I D E O G L O R I A !

Schweder, Gabriel,

Diss. inaug. de pari nexu civitatum imperialium cum S. R. Imperio

Tubinga 1715

4 Diss. 2501#Beibd.4

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10947057-1

VD18 15167496-001